

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Zlatoše Cinková

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Název bakalářské práce:

**System dotací v zemědělství a jejich vliv na
hospodaření zemědělských podniků**

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Marie Vejsadová Dryjová

Autor bakalářské práce:

Zlatoše Cinková

2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zlatuše CINKOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**

Název tématu: **System dotací v zemědělství a jejich vliv na hospodaření zemědělských podniků**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem je posouzení vlivu čerpání dotací (investičních i provozních) ve vybraném zemědělském podniku a provedení finančně ekonomického zhodnocení zemědělského subjektu. Současně vytvoření uceleného přehledu dotací v zemědělské oblasti a možnosti využívání dotací v zemědělských podnicích – shrnutí výhod a úskalí čerpání dotací.

Osnova:

1. Úvod
2. Systém zemědělských dotací v ČR, dotační politika
3. Dotace čerpané z rozpočtu EU a z národních fondů
4. Posouzení vlivu dotací na fungování zemědělských podniků – finančně ekonomické hodnocení
5. Aplikace systému hodnocení na vybraný zemědělský podnik
6. Vyhodnocení vlivu dotací na hospodaření, případná doporučení a návrhy
7. Závěr
8. Seznam literatury
9. Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **30 - 40 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Synek, M a kol. Ekonomika a řízení podniku. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997

Valach J. Finanční řízení podniku. Praha: Ekopress, 1997

Doucha R. Finanční analýza podniku – praktické aplikace. Praha: Vox Konsult, 1996

Matějka M. Základní operace s ekonomickými ukazateli. Praha: SNTL, 1976

Blaha Z., Jindřichovská I. Jak posoudit finanční zdraví firmy. Praha: Management Press, 1995

Nařízení rady ES č. 1782/2003 – Stanovení společných pravidel pro režimy přímých podpor

Nařízení rady ES č. 1257/1999 – O podpoře rozvoje venkova z EZOZF

Nařízení komise č. 795/2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k režimu jednotné platby

Nařízení vlády ČR č. 242/2004 Sb., o provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění nařízení vlády č. 542/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 119/2005 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

Příručky pro žadatele jednotlivých dotačních titulů

Účetní výkazy daného zemědělského podniku

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Marie Vejsadová Dryjová

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce:

10. března 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. dubna 2010

prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 120
370 05 České Budějovice

prof. Ing. František Štrédek, CSc., Dr.h.c.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 10. března 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, březen 2011

Zlatoše Cinková

Děkuji tímto Ing. Marii Vejsadové Dryjové za pomoc a odborné vedení, jakož i za ochotu, se kterou mi vyšla vstříc při zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji manažerům a členům zemědělského podniku za poskytnutí potřebných podkladů, materiálů a informací.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je zhodnocení vlivu čerpání dotací na hospodaření konkrétního zemědělského podniku. V teoretické části je ve zkratce a v základních číslech charakterizován stav současného českého zemědělství, nastíněny jeho silné a slabé stránky. Stěžejní částí této teoretické kapitoly je definování a vysvětlení základních pojmů v oblasti čerpání dotací a poskytnutí přehledu základních dotačních nástrojů, kterými je zemědělská sféra v ČR podporována ať již ze zdrojů Evropské unie tak zdrojů národních. Cílem analytické části této bakalářské práce je rozbor hospodaření konkrétního zemědělského podniku, vyčíslení vlivu dotací na jeho hospodaření a zhodnocení přínosu těchto finančních prostředků k rozvoji zemědělské činnosti. Pro zhodnocení vlivu dotací byla použita metoda finanční analýzy, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku.

Klíčová slova

Zemědělství, dotace, dotační politika, dotační tituly, podpora, PRV, finanční analýza.

Annotation

The main aim of this work is the evaluation of the impact of subsidy drawing to support a particular agricultural business. The theoretical part contains a brief summary of Czech Agriculture in basic numbers and describes the weak and strong sides of the sector. The core part of this theoretical examination is the definition and explanation of the basic ideas in the area of subsidy drawing and summary of the basic subsidy instruments which are used to support the Czech agriculture – both from the European Union as well as from national resources. The aim of the analytical part is to make a financial and operational analysis of the particular agricultural business, the quantification of the impact of subsidy drawing on its operations and evaluation of the contribution of the received financial resources to the development of the agricultural activity. For this purpose, the method of financial analysis was used, which represents a major part of financial management of a company.

Key Words

Agriculture, subsidy, subsidy policy, subsidy profiles, support, PRV, financial analysis

OBSAH

1	Úvod	- 3 -
2	Postup a cíl.....	- 4 -
3	Současný stav českého zemědělství	- 6 -
	3.1 <i>České zemědělství v číslech.....</i>	<i>- 6 -</i>
4	Dotace - definiční vymezení	- 9 -
5	Struktura dotačních zdrojů	- 10 -
	5.1 <i>Evropské dotační zdroje.....</i>	<i>- 10 -</i>
	5.1.1 <i>Přímé platby.....</i>	<i>- 10 -</i>
	5.1.2 <i>Program rozvoje venkova 2007–2013.....</i>	<i>- 15 -</i>
	5.1.3 <i>Operační program Rybářství.....</i>	<i>- 23 -</i>
	5.1.4 <i>Společná organizace trhu</i>	<i>- 24 -</i>
	5.2 <i>Národní dotace</i>	<i>- 26 -</i>
	5.2.1 <i>Zásady pro poskytování dotací podle § 2 a §2d zákona o zemědělství</i>	<i>- 26 -</i>
	5.2.2 <i>Dotace ve vodním hospodářství.....</i>	<i>- 27 -</i>
	5.2.3 <i>Dotace v lesním hospodářství.....</i>	<i>- 27 -</i>
	5.2.4 <i>Programy pdopory PGRLF</i>	<i>- 27 -</i>
6	Finanční analýza podniku	- 30 -
	6.1 <i>Ukazatele rentability</i>	<i>- 31 -</i>
	6.2 <i>Ukazatele aktivity</i>	<i>- 33 -</i>
	6.3 <i>Ukazatele zadluženosti.....</i>	<i>- 34 -</i>
	6.4 <i>Ukazatele likvidity</i>	<i>- 34 -</i>
7	Charakteristika podniku.....	- 35 -
	7.1 <i>Ekonomická analýza</i>	<i>- 36 -</i>
	7.1.1 <i>Personální struktura podniku.....</i>	<i>- 36 -</i>

7.1.2	<i>Majetková struktura podniku</i>	- 37 -
7.1.3	<i>Kapitálová struktura podniku</i>	- 39 -
7.1.4	<i>Struktura rostlinné výroby</i>	- 40 -
7.1.5	<i>Výsledky hospodaření</i>	- 42 -
7.2	<i>Přehled čerpaných dotací</i>	- 43 -
7.2.1	<i>Provozní dotace</i>	- 43 -
7.2.2	<i>Investiční dotace</i>	- 45 -
7.3	<i>Finanční analýza podniku</i>	- 46 -
8	Závěr	- 56 -
9	Summary	- 59 -
10	Přehled použité literatury	- 59 -
11	Přílohy	- 62 -

1 Úvod

Zemědělství a související obory mají strategický význam pro poskytování veřejných statků, a to zejména zajištěním strategické míry potravinové bezpečnosti, péče o krajinu a ochranu životního prostředí.

Zemědělská výroba je i s navazující výrobou potravinářskou jedním z tradičních odvětví národního hospodářství. Podíl zemědělství (spolu s lesnictvím) na hrubé přidané hodnotě v národním hospodářství se přibližuje průměru zemí bývalé evropské patnáctky. České zemědělství má za sebou stoletími prověřenou tradici, která nejenže zaručovala kýženou soběstačnost národa v základních potravinách, ale i tento středoevropský kout světa proslavila v zahraničí. V agrárním exportu se dlouhodobě uplatňují především komodity mléko, živá zvířata, obiloviny, cukr a slad.

České zemědělství a související obory prošly od roku 1989 zásadní proměnou, související s adaptací na ekonomickou realitu a její postupný vývoj. Zásadní byla příprava na vstup ČR do Evropské unie a období po vstupu, kdy se sektor musí přizpůsobovat nejen podmínkám panujícím na jednotném trhu EU, ale současně i podmínkám globalizujících se trhů.

Poprvé v historii České republiky je díky jednotnému trhu EU český zemědělský sektor vystaven přímé konkurenci dalších 26 států. Podmínky pro hospodaření, včetně dotačních podpor z rozpočtu EU, však zdaleka nejsou srovnatelné mezi jednotlivými členskými státy.

Vstupem do EU získala ČR možnost čerpat každoročně významné objemy finančních prostředků na podpory poskytované do zemědělství. S ohledem na postupný náběh přímých plateb bude objem těchto prostředků až do roku 2013 narůstat, ale další vývoj bude záviset na reformě společné zemědělské politiky EU.

Podíl zemědělství na celkovém HDP vykazuje klesající trend, podobně jako vývoj zemědělství v zemědělském sektoru.

2 Postup a cíl

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části je ve zkratce a v základních číslech charakterizován stav současného českého zemědělství, nastíněny jeho silné a slabé stránky.

Nejrozsáhlejší částí této teoretické kapitoly je definování a vysvětlení základních pojmů v oblasti čerpání dotací, popis druhů dotačních titulů a poskytnutí přehledu základních dotačních nástrojů, kterými je zemědělská sféra v ČR podporována ať již ze zdrojů Evropské unie či zdrojů národních.

Cílem analytické části této bakalářské práce je rozbor hospodaření konkrétního zemědělského podniku, ekonomická a finanční analýza, vyčíslení vlivu dotací na jeho hospodaření a zhodnocení přínosu těchto finančních prostředků k rozvoji zemědělské činnosti. Rozbor byl proveden na příkladu konkrétního zemědělského podniku AGRO PODLUŽAN a. s..

Pro zhodnocení vlivu dotací v tomto zemědělském podniku byla použita metoda finanční analýzy, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku, neboť zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Je předmětem úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisků a ztrát a přehledu o peněžních tocích cash flow. Tyto výkazy jsou sestaveny na podkladě finančního účetnictví jako procesu, který shromažďuje, eviduje, třídí a dokumentuje údaje o hospodaření podniku.

Podkladem pro finanční analýzu společnosti AGRO PODLUŽAN a. s. byly použity faktické účetní výkazy a účetní závěrky za roky 2006, 2007, 2008 a 2009. Tyto samotné výstupy však neposkytují obraz o hospodaření a finanční situaci podniku, o jeho silných a slabých stránkách. Pro účely srovnání a prokázání vlivu čerpání dotací jsem použila poměrové ukazatele rentability. Aby došlo ke srovnání dat a prokázání vlivu dotací na

hospodářský výsledek firmy, poskytnuté účetní a finanční výkazy jsem oprostila o získané dotační prostředky a provedla srovnávací analýzu dvou rozdílných situací ve firmě AGRO PODLUŽAN a. s. – podnik a jeho hospodaření s využitím dotačních prostředků a podnik a jeho hospodaření při absenci těchto finančních prostředků.

Při provedení srovnání v rámci finanční analýzy podniku jsem se zaměřila jen na vybrané finanční poměrové ukazatele – ukazatele rentability, které mají nejlepší vypovídací schopnost o vlivu čerpání dotací na činnost zemědělské společnosti. Pro své hodnocení jsem vybrala tyto ukazatele:

- ROA – rentabilita celkového vloženého kapitálu
- ROE – rentabilita vlastního kapitálu
- ROS – rentabilita tržeb

V další části analytické části bakalářské práce jsou uvedeny i další ukazatele finanční analýzy. Jejich srovnání již však není uvedeno s fiktivními účetními výkazy oproštěnými o poskytnuté provozní a investiční dotace, ale je nastíněn jejich časový vývoj v jednotlivých letech hospodaření zemědělského podniku. Jedním z důvodů tohoto odlišného hodnocení je, že poskytnutí dotací nemá na řadu poměrových ukazatelů přímý vliv např. ukazatele aktivity.

3 Současný stav českého zemědělství

3.1 České zemědělství v číslech

Zemědělští¹ podnikatelé dnes v ČR hospodaří na přibližně 4 264 tis. ha zemědělské půdy, která tak tvoří přibližně polovinu (54 %) celkové rozlohy státu. Na jednoho obyvatele republiky připadá 0,42 ha zemědělské půdy, z toho 0,30 ha půdy orné, což je přibližně evropský průměr. Více než třetinu půdního fondu ČR tvoří lesní pozemky. Od roku 1995 ubylo 15 tis. ha zemědělské půdy, oproti tomu výměra lesní půdy vzrostla o 16 tis. ha.

Zatímco výměra orné půdy v posledních deseti letech trvale klesá, výměra pozemků evidovaných v katastru nemovitostí jako trvalé travní porosty se naopak o 71 tis. ha zvýšila. Polovina zemědělského půdního fondu se nachází v oblastech méně příznivých pro hospodaření (tzv. LFA oblasti) a to jsou právě oblasti, kde se zakládání a udržování luk a pastvin podporuje.

Většina zemědělské půdy je nyní ve vlastnictví fyzických a právnických osob. K 31. 12. 2004 bylo ve vlastnictví státu 599,7 tis. ha zemědělské půdy, kterou pronajímá Pozemkový fond ČR. České a moravské zemědělství lze charakterizovat velkou roztržitostí vlastnictví půdy a velkým podílem najaté půdy (90 %) od velkého počtu pronajímatelů. Velikostní struktura podniků se výrazně liší od struktury podniků ve 25 členských zemích. Podniky s více než 50 ha zemědělské půdy totiž zaujímají 92,2 % z celkové výměry obhospodařované zemědělské půdy.

Zemědělská výroba zaměstnávala v roce 2009 přibližně 120 tis. osob a tento počet od začátku 90. let neustále klesá. Podíl pracovníků v zemědělství ve struktuře zaměstnanosti národního hospodářství tak činí na 2,9 %.

České zemědělství a související obory prošly od roku 1989 zásadní proměnou, související s adaptací na ekonomickou realitu. Zásadní byla příprava na období po

¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/15. Dostupné na <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi>

vstupu do Evropské unie. Sektor se musel vyrovnat s novými podmínkami a poprvé byl postaven před konkurenci dalších 26 států. Vstupem do EU také ČR získala možnost využít každoročně významné prostředky z evropských fondů.

Podíl českého zemědělství vykazuje klesající podíl na hrubém domácím produktu.

Zatímco v roce 2000 byl podíl zemědělství na celkovém HDP na úrovni téměř čtyř procent, v roce 2009 byl tento podíl jen 2,3 %. Obdobný je vývoj zaměstnanosti v zemědělském sektoru. Na počátku devadesátých let minulého století pracovalo v zemědělství 550 tisíc evidovaných zaměstnanců, v minulém roce tento počet klesl na úroveň cca 120 tisíc pracovníků. Celkový objem zemědělské produkce po celou dobu, od devadesátých let do dneška, kolísá na úrovni 80 mld. Kč.²

Ceny zemědělských produktů stagnují (index cen za období 2000–2009 byl 99,8 %), zatímco průměrný index cen vstupů do zemědělství činil 102,6 %. Domácí spotřeba má klesající trend a významnou roli v cenotvorbě sehrávají zahraniční řetězce (tržní podíl deseti největších řetězců v ČR činil v roce 2008 u potravinářského zboží 64 %).²

Výhodou našich zemědělců je geografická poloha a tím i menší riziko negativních klimatických dopadů a máme poměrně vysokou úroveň vzdělanosti pracovní síly (v ČR má 47 % farmářů zemědělské vzdělání, v EU je průměr 20 %). V našem zemědělství je rovněž mírně nadprůměrný podíl farmářů, kteří mají další příjmovou činnost (44 % proti průměru EU, který je 36 %).²

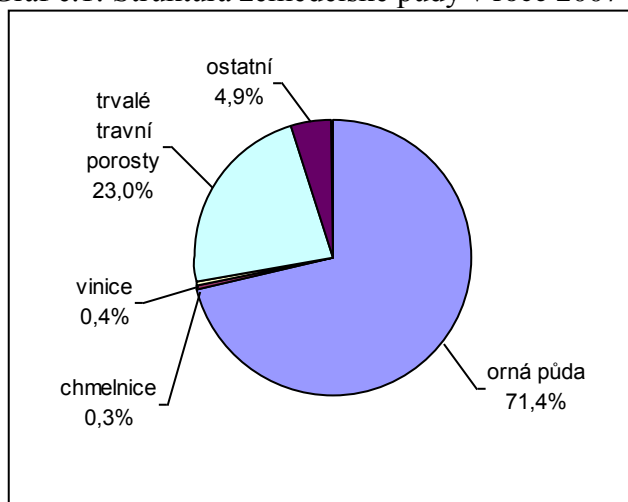
Nevýhodou českých zemědělců je nízká úroveň podpory a ochrany trhu ve srovnání s EU. Je zde odliv financí a naši zemědělci se potýkají s nerovnými podmínkami na trhu. Úroveň přímých plateb se od roku 2004 zvyšuje z 25 % na 100 % úrovně EU do roku 2013. Díky tomu zemědělský sektor, dříve ztrátový, vykazuje od roku 2005 zisk.

Důležitá je pro ČR také **podpora na rozvoj venkova**, kterou úspěšně čerpáme. Alokace na období 2007–2013 je 2858 mil. EUR.²

² Zpravodaj Mze 3/2010 z 28.7.2010 [online], cit. 2011/03/15. Dostupný na: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6439645>

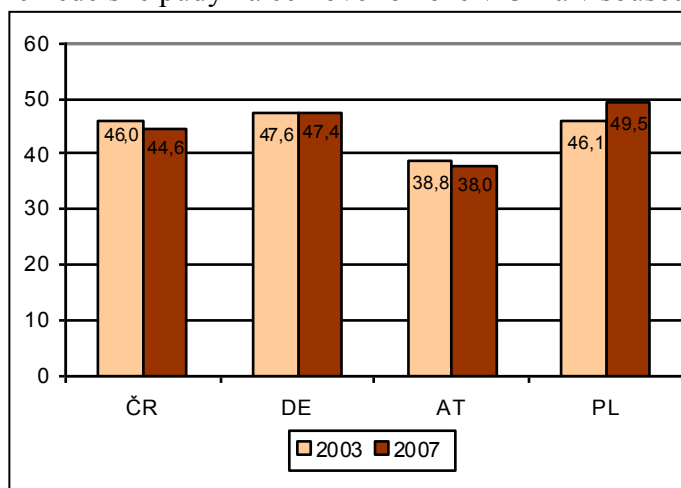
Zemědělství dnes již neslouží pouze výrobě potravin, ale přebírá na sebe i důležité společenské a ekologické funkce. Zemědělská činnost je nedílnou, ne-li esenciální složkou venkovského prostoru, který si zaslouží péči a podporu. Zemědělci jsou k těmto podobným pro veřejnost i životní prostředí prospěšným činnostem vedeni i celou škálou **dotačních nástrojů**, ať již národních či evropských.

Graf č.1: Struktura zemědělské půdy v roce 2007 (%)

Zdroj: ČSÚ [online], cit. 2011/03/15. Dostupný na: <http://www.czso.cz>

Graf č.2: Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze v ČR a v sousedních zemích (%)

Zdroj: ČSÚ [online], cit. 2011/03/15. Dostupný na: <http://www.czso.cz>

4 Dotace - definiční vymezení

Pojmem⁴ **dotace** se v ekonomii rozumí peněžitý dar nebo daru podobná peněžítá úhrada ze strany státu (zpravidla vlády nebo zákonodárského sboru) nebo územněsprávního celku (v Česku kraj, obec nebo městská část) nějakému subjektu v zájmu snížení ceny určitého statku, jehož poskytování je ve „veřejném zájmu“. V některých oborech, například u veřejné osobní dopravy, se dotace provádějí formou úhrady prokazatelné ztráty, případně zákonem definovaného přiměřeného zisku. Často bývá poskytnutí dotace vázáno na jistou míru vlastní spoluúčasti příjemce (například dotace tvoří určitý procentní podíl z částky vynaložené příjemcem dotace).

Dotace se chápe obvykle jako opak daně, ačkoli někdy může být udělena ve formě snížených daní. Tyto formy dotací se obecně nazývají daňové úlevy nebo daňové prázdliny. Pokud jde o jinou, než státní dotaci, tak jde zřejmě o opak zisku.

Dotace⁵ je konkrétním nositelem strategických opatření k minimalizaci negativních dopadů socioekonomického prostředí na přírodní prostředí v konkrétních oblastech, přeměny struktury výroby, rozvoje multifunkčních aktivit subjektů zemědělské předvýroby, zlepšování sociálních atributů, rozvoje indikátorů hodnocení trvale udržitelného rozvoje venkova tj. zejména o úpravu stávajících indikátorů monitorujících vliv zemědělské prvovýroby na životní prostředí.

Dotace jsou záležitostí společenskou, ekonomicko-politickou a finančních transferů. Společenská záležitost postihuje sociální zázemí, zaměstnanost, poptávku po potravinách, službách a vzdělání.

⁴ WIKIPEDIA[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dotace>

⁵ KOUŘILOVÁ, J., PŠENÍČEK, J., KOPTA, D. Dotace v zemědělství z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 2009. 5 – 6 s. ISBN 978-80-7204-637-9

5 Struktura dotačních zdrojů

Dotační zdroje lze v České republice (ČR) rozdělit na dvě základní skupiny podle zdroje finančních prostředků. Po vstupu ČR do Evropské unie (EU) jsou zemědělcům nabízeny evropské dotační programy (většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR), které jsou vhodně doplněny národními dotačními programy (plně hrazeny ze státního rozpočtu ČR). Evropské dotační programy spolu s národními doplňkovými platbami administruje a vyplácí Státní zemědělský intervenční fond.

5.1 Evropské dotační zdroje

5.1.1 Přímé platby

Česká republika⁶ aplikuje pro výplatu přímých plateb od roku 2004 systém jednotné platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme). Nové členské státy po svém vstupu do Evropské unie neobdržely přímé platby v plné výši.

Přístupová smlouva a nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 stanovuje postupné navyšování přímých podpor (tzv. phasing in) v modelu 25 % v roce 2004, 30 % v roce 2005, 35 % v roce 2006, 40 % v roce 2007 a následně každoročně se zvýšením o 10 % až do dosažení 100% výše v roce 2013, tj. stejné úrovně plateb ve starých členských státech Evropské unie (EU 15) aplikovaných k 30. 4. 2004.

Přímé platby⁷ jsou v ČR poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy evidované v rámci LPIS ze zdrojů EU v systému SAPS (zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce). V roce 2008 dosáhla ČR výše těchto plateb 50 % a v roce 2009 60 % úrovně plateb stanovené v přístupové smlouvě pro rok 2013. Úroveň přímých plateb v roce 2013 bude představovat méně než 80 % úrovně zemí EU 15.

⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15 Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/>

⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, Souhrnná zpráva 2009, ISBN 978-80-7084-935-4

Současně bylo novým členským státům umožněno přímé podpory dorovnávat z vlastních zdrojů (tzv. národní doplňkové platby k přímým podporám – top-up) o 30 % unijní sazby, maximálně však do 100 % unijní sazby, platné ke dni 30. 4. 2004.

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Hlavním cílem jednotné platby⁸ je zabezpečit zemědělcům stabilnější příjmy. Zemědělci se mohou rozhodnout, co chtějí produkovat, přičemž jim bude zaručena stejná výše podpory nezávisle na tom, co produkují. Díky tomu se mohou lépe přizpůsobit poptávce. Konkrétní podmínky poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) upravuje nařízení vlády č. 47/2007 Sb. Žádost o poskytnutí podpory SAPS je podávána v rámci jednotné žádosti, a to do 15. května kalendářního roku.

Jednou z podmínek⁹ pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků/dílů žádosti o poskytnutí podpory SAPS nejméně 1 ha zemědělské půdy. Dotčené půdní bloky musí být uvedeny v LPIS (Evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů). Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v LPIS nejméně od data podání žádosti do 31. srpna kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu.

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na níže uvedené zemědělské kultury, přičemž na druhu zemědělské kultury nezávisí výše podpory:

- Orná půda
- Travní porost
- Vinice
- Chmelnice
- Ovocný sad

⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/jednotna-platba-na-plochu/>

⁹ SZIF, Příručka pro žadatele, 2009, [online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/103100/prirucka_2010.pdf

- Školka
- Zelinářská zahrada
- Jiná kultura

Národní doplňkové platby Top – Up

Národní doplňkové platby (Top-Up)¹⁰ jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS) a jsou upraveny nařízením vlády č. 112/2008 Sb. Platba Top – Up je poskytována v následujících oblastech:

- Platba na pěstování lnu
- Platba na pěstování chmele
- Platba na přežvýkavce
- Platba na chov ovcí
- Platba na chov krav bez tržní produkce mléka
- Platba na zemědělskou půdu uvedenou v Evidenci
- Platba na brambory pro výrobu škrobu

Národní doplňkové platby (Top-Up) k přímým podporám jsou plně hrazeny z rozpočtu ČR a slouží k dorovnání vybraných komodit, které byly zjednodušením plateb v systému jednotné platby na plochu zemědělské půdy (SAPS) znevýhodněny oproti plnému systému přímých podpor v původních, tzv. starých zemích EU.

Platba v oblastech LFA

Toto opatření¹² je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

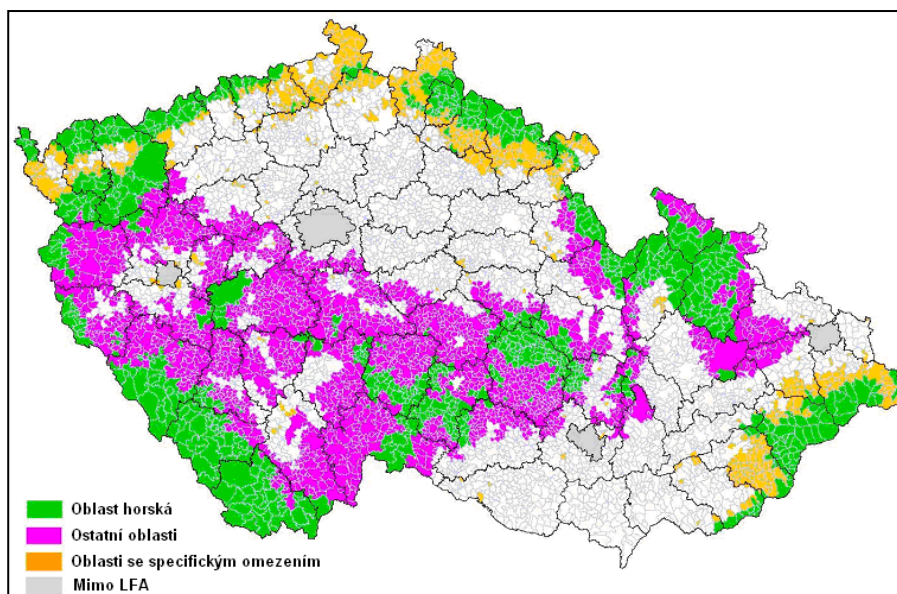
Platba pro LFA je poskytována za přírodní znevýhodnění zemědělcům hospodařících v těchto oblastech:

¹⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/narodni-doplnekove-platby/>

¹² SZIF, Příručka pro žadatele, 2009 [online], cit. 2011/03/15 dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/103100/prirucka_2010.pdf

- Horské oblasti
- Ostatní méně příznivé oblasti
- Oblasti se specifickým omezením

Obrázek 1: Vymezení LFA

Zdroj: SZIF, dostupný na: http://szif.cz/irj/go/km/docs/apa_anon/cs/dokumenty_ke_stazeni/eafrd/1180428724933.pdf

Platba v oblastech Natura 2000

Cílem opatření¹³ je pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES.

Platba v oblastech Natura 2000 se poskytuje pouze na travní porosty evidované v Evidenci, které se nacházejí na území:

- Ptačích oblastí a zároveň na území 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí
- Evropských významných lokalit zařazených do národního seznamu a zároveň 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí

Platba pro pěstování energetických plodin (EP)

Žádost o poskytnutí platby pro pěstování energetických plodin je možné podat na plodiny primárně určené k produkci energetických produktů. Platbu lze poskytnout na

¹³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby>

jakoukoliv plodinu kromě plodin, které narušují funkci ekosystému a mohou způsobovat hospodářské škody. Ekonomická hodnota energetických produktů musí být vyšší než ekonomická hodnota všech ostatních produktů získaných při zpracování této plodiny. Energetickými produkty se rozumí:

- Bioetanol, bionafta, bioplyn, biometanol, syntetické uhlovodíky nebo směsi syntetických uhlovodíků vyrobené z biomasy, biovodík, čistý rostlinný olej
- Elektrická a tepelná energie vyrobená z biomasy

Žadatel může vypěstované plodiny určené k energetickému využití použít přímo ve svém vlastním hospodářství.

Oddělené platby za cukr (SSP)

Od 1. července 2006¹⁴ byla v celé Evropské unii zavedena nová reformovaná organizace trhů v odvětví cukru. V rámci reformních opatření došlo také k postupnému výraznému snižování minimální ceny cukrové řepy určené k výrobě kvótovaného cukru.

Aby dotčeným pěstitelům byla nahrazena ztráta příjmů spojená se snížením garantované ceny cukrové řepy, rozhodlo se v orgánech Evropské unie o zavedení kompenzačních opatření, mezi která patří zejména tzv. oddělená platba za cukr (dále jen „cukerní platba“). Tato cukerní platba představuje typ přímé platby (dotace) poskytované pěstitelům cukrové řepy v nových členských zemích z prostředků Evropské unie.

Oddělené platby za rajčata (STP)

Podpory pěstitelům¹⁵ ovoce a zeleniny se s účinností od 1. ledna 2008 začlenily do režimu jednotné platby. Nařízením Rady (ES) č. 1182/2007 jsou stanoveny podmínky poskytování oddělené platby za ovoce a zeleninu v nových členských státech uplatňujících režim jednotné platby na plochu. V rámci České republiky bude oddělená platba za ovoce a zeleninu poskytována pouze pěstitelům rajčat určených ke zpracování.

¹⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

¹⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby>

5.1.2 Program rozvoje venkova 2007–2013

Program rozvoje venkova¹⁶, který zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, blíže specifikuje v souladu s nařízením Rady (ES) 1698/2005 čl. 15 strategie v jednotlivých osách stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova do prováděcí úrovně a zajišťuje tak jeho efektivní realizaci.

Opatření Programu rozvoje venkova přispějí k naplňování cílů Lisabonské strategie ve všech jejích oblastech:

- Společnost založená na znalostech
- Vnitřní trh a podnikatelské prostředí
- Trh práce
- Udržitelný rozvoj

Existence a realizace Programu rozvoje venkova ČR přispívá k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tj. k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program dále umožňuje vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Program také podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit soudržnost obyvatel na venkově.

Program se vztahuje na území České republiky a určuje politiku rozvoje venkova ČR v období 2007–2013.

¹⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

Program rozvoje venkova¹⁷ České republiky (dále jen PRV) je nástrojem pro získání podpory poskytované Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

Řídícím orgánem PRV je Ministerstvo zemědělství ČR. Zprostředkujícím subjektem PRV je Státní zemědělský intervenční fond.

Základní struktura Programu má 4 osy a jejich zaměření je následující:

- **Osa I** je zaměřena na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví.
- **Osa II** má společný cíl zvýšit biologickou rozmanitost, chránit vodu a půdu a zmírnit klimatické změny.
- **Osa III** směřuje ke zkvalitnění života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova.
- **Osa IV** má napomoci místním obyvatelům venkovských mikroregionů principem „zdola-nahoru“ vypracovat vlastní strategii rozvoje území, ve kterém žijí a podpořit projekty pro jeho rozvoj – metodu LEADER.

Souhrn základních informací o vyplácení finančních prostředků z celkového rozpočtu PRV na období 2007 - 2013.

Tabulka 1: **Stav čerpání finančních prostředků k 30. 9. 2010**

	Rozpočet PRV na 2007 - 2013		Proplaceno	
	mil. Kč		mil. Kč	%
Osa I	21 090		7 587	35,98
Osa II	47 806		20 744	43,39
Osa III	15 870		5 109	32,20
Osa IV	4 963		617	12,90
Technická pomoc	442		55	12,42
CELKEM	90 173		33 896	37,59

Zdroj: MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2001-03-15. Dostupný na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace>

¹⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

OSA I

Programu rozvoje venkova¹⁸ je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, dále pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům.

Modernizace zemědělských podniků

Opatření je zaměřeno na podporu investic, které zlepšují celkovou výkonnost zemědělského podniku za účelem zvýšení jeho konkurenceschopnosti. V živočišné výrobě se konkrétně jedná např. o výstavbu a rekonstrukci stájí, výstavbu jímek apod. V rostlinné výrobě jsou podporovány např. investice na výstavbu a rekonstrukce skleníků, skladů ovoce a zeleniny či závlahových zařízení. Žadatelem je zemědělský podnikatel.

Investice do lesů

Podpora rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podpora bude zaměřena např. na obnovu lesních porostů, investice k pořízení lesnické techniky či rekonstrukce lesnické infrastruktury (např. lesních cest) a další. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba hospodařící v lesích.

Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

Opatření je zaměřeno na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků a na rozvoj inovací. Podpora je zaměřena na hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování, uvádění na trh, vývoje nových produktů, procesů a technologií. Žadatelem je výrobce potravin nebo surovin uvedených v příloze I Smlouvy o založení ES.

Pozemkové úpravy

Opatření je zaměřeno na řešení problematiky vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečné zemědělské infrastruktury či absence prvků ekologické stability v krajině.

¹⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

Při provádění pozemkových úprav dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků všech vlastníků půdy v daném katastrálním území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků v terénu. Žadatelem jsou pozemkové úřady.

Další odborné vzdělávání a informační činnost

V rámci tohoto opatření budou podporovány vzdělávací projekty zaměřené na znalosti jednotlivých opatření osy I a II PRV, zákonných požadavků na hospodaření a na znalosti v oblastech potravinářství, hospodaření v lesích, ochraně přírody a dalších. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, která má vzdělávání v předmětu činnosti.

Zahájení činnosti mladých zemědělců

Opatření je zaměřeno na podporu podnikání začínajících zemědělců do 40 let. Na základě posouzení podnikatelského záměru dostane zemědělec dotaci na zahájení činnosti. Žadatelem je začínající zemědělský podnikatel do 40 let věku, který zahajuje svou zemědělskou činnost poprvé.

Předčasné ukončení zemědělské činnosti

Toto opatření je zaměřeno na řešení problému nepříznivé věkové struktury zemědělců. Opatření motivuje starší zemědělce po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a vytvořit tak prostor pro nástup mladších zemědělců, což může přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Opatření navazuje na opatření I.3.2. Žadatelem je zemědělský podnikatel nad 55 let věku, který nedosáhl důchodového věku.

Využívání poradenských služeb

Cílem tohoto opatření je podpořit zavádění nových výrob, výrobních metod a technologií, které jsou zároveň slučitelné se zájmy zachování a zlepšení krajiny a ochrany životního prostředí. Dotace je určena ke krytí části nákladů při využívání služeb zemědělského poradenského systému, a to především v oblastech dodržování zásad společné zemědělské politiky, zejména cross-compliance, správné zemědělské praxe a dále šetrného způsobu hospodaření v lesích. Žadatelem je zemědělský podnikatel a vlastník nebo nájemce lesa.

OSA II

Osa II¹⁹ je zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny. Hlavní prioritou je zvýšení biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin. Dále se podporuje ochrana vody a půdy (zejména zachování kvalitního přirozeného vodního režimu) a v neposlední řadě i snižování emisí skleníkových plynů.

Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)

Cílem opatření je pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES.

Agroenvironmentální opatření

Opatření má za úkol podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Zalesňování zemědělské půdy

Posílení biodiverzity krajiny rozšířením zalesněných ploch a zlepšení ekologické rovnováhy krajiny. Stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině,

¹⁹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

ochrana půdy a ochrana vod. Zvýšení schopnosti absorpce atmosférického CO₂ a tím přispět ke zmírnění klimatických změn.

Platby v rámci NATURA 2000 v lesích a Opatření II.2.3 Lesnicko-environmentální platby

Zvýšení environmentální hodnoty lesů. Trvale udržitelné využití lesní půdy a zlepšení životního prostředí a krajiny.

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a nebo zavedení preventivních opatření v lesích. Trvale udržitelné využití lesní půdy. Neproduktivní investice v lesích. Zlepšení životního prostředí a krajiny.

OSA III

Osa III²⁰ podporuje rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově.

Mezi hlavní priority patří: tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek.

Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Opatření je zaměřeno na výstavbu, modernizaci, nákup budov, strojů, technologie a zařízení sloužící k diverzifikaci činnosti zemědělských podnikatelů směrem k nezemědělským činnostem včetně výstavby decentralizovaných zařízení pro využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (bioplynové stanice, kotelny na biomasu, zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv). Žadatelé mohou být zemědělství podnikatelé.

²⁰ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR[online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

Oblastí podpory je drobná výroba, řemesla a služby pro hospodářství a obyvatelstvo. Dále je podpora zaměřena na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Žadatelé mohou být podnikatelské subjekty nejmenší velikosti - mikropodniky.

Podpora cestovního ruchu

Podpora je určena na vybudování ubytovacích zařízení včetně stravování, sportovních zařízení, půjčoven sportovních potřeb a další turistické infrastruktury v obcích do 2000 obyvatel. Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel, nezemědělský podnikatel s kratší než dvouletou historií podnikání v oblasti cestovního ruchu, nestátní nezisková organizace a zájmové sdružení právnických osob.

Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

Opatření jsou podporovány investice do základní vodohospodářské infrastruktury obcí a ostatní technické infrastruktury. Dále je podporováno budování a obnova místních komunikací, zlepšení vzhledu obcí, zlepšení občanské vybavenosti a pořizování územních plánů. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a ČOV mohou být realizovány v obcích do 2000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Žadatelé mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace.

Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

Podporovány jsou investice spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, historických zahrad a alejí. Dále je podporováno budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu. Žadatelé mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace.

Vzdělávání a informace

Podpora je určena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení, na venkově v rámci aktivit podporovaných v ose III (tzn. v oblastech diverzifikace činností nezemědělské povahy, zakládání a rozvoje mikropodniků, venkovského cestovního ruchu, obnovy a rozvoje vesnic, občanského vybavení a služeb a ochrany a rozvoje kulturního dědictví venkova). Žadatelé mohou být obce, svazky obcí a neziskové organizace s právní subjektivitou. Uživatel bude fyzická nebo právnická osoba se zájmem zahájení nebo rozšíření podnikání nebo působení na venkově v rámci osy III.

OSA IV Leader

Osa IV Leader²¹ je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I – III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny.

Účelem osy IV Leader je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy Leaderu jsou pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, neboť vedou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. Místní akční skupiny, využívající principu Leaderu, nejsou protikladem k místní samosprávě, ale vhodněji doplňují v úsilí o obnovu a rozvoj obcí a přispívají k rozvoji zemědělství a péči o přírodu a krajinu.

Místní akční skupina

V rámci tohoto opatření realizují místní akční skupiny svůj Strategický plán Leader. Podpora je poskytována místním akčním skupinám, které splní kritéria přijatelnosti,

²¹ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/15. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>

posuzovaná SZIF, a jsou vybrána Hodnotitelskou komisí, složenou ze jmenovaných expertů. Opatření se realizuje na základě principů Leader.

Realizace místní rozvojové strategie

Podporu lze poskytnout na projekty, které jsou v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader místní akční skupiny a příslušnými podmínkami opatření programu rozvoje venkova. Projekty k realizaci vybírá na základě předem stanovených bodovacích kritérií místní akční skupina prostřednictvím své výběrové komise. Do bodovacích kritérií musí být jako kritérium zahrnuto uplatňování inovačních přístupů. Výběr projektů Místními akčními skupinami bude probíhat minimálně jednou do roka.

Realizace projektů spolupráce

Podpora je poskytována na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. Smyslem tohoto opatření je využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí.

5.1.3 Operační program Rybářství

Operační program Rybářství 2007 – 2013²² je střednědobý programový dokument, na základě něhož je čerpána podpora pro oblast rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF) sloužící k prosazování cílů Společné rybářské politiky ES. Pokrývá oblasti, na které se vztahuje cíl „Konvergence“ (tj. celé území České republiky, vyjma hlavního města Prahy).

Jednotlivá opatření v rámci prioritních os OP Rybářství odrážejí priority strategie v oblasti rybářství, jejímž globálním cílem je posílení konkurenceschopnosti, udržení stávající produkce ryb a zachování současné úrovně zaměstnanosti v odvětví rybářství.

Intervence OP Rybářství mají za cíl posílit domácí poptávku po sladkovodních druzích ryb a výrobcích z nich a to prostřednictvím marketingových a propagačních aktivit vedoucích ke zvýšení spotřeby sladkovodních ryb. Je podporována modernizace a

²²MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/operacni-program-rybarstvi-na-obdobi/>

rozšíření zpracovatelských kapacit s cílem zvýšit přidanou hodnotu výrobků a zefektivnit výrobu tak, aby pokrývala měnící se poptávku zákazníků. OP Rybářství počítá s rozsáhlou výplatou kompenzace produkčním rybářům, kteří budou na rybnících hospodařit šetrným způsobem vyhovujícím požadavkům ochrany přírody. Intervence budou směřovány i do zarybňování vodních toků úhořem. Podporováno je ověřování výsledků aplikovaného rybářského výzkumu v praxi a zavádění nových technologií do rybářských podniků, a to v rámci pilotních projektů. V neposlední řadě je určitá část prostředků směřována i do odborných vzdělávacích aktivit odborníků v rybářství.

Prioritní Osa II

- 4.1.1.1.1. Produktivní investice do akvakultury
- 4.1.1.1.2. Ochrana vodního prostředí
- 4.1.1.1.3. Opatření v oblasti zdraví zvířat
- 4.1.1.1.4. Investice do zpracování a uvádění na trh

Prioritní Osa III

- 4.1.1.1.5. Společné činnosti
- 4.1.1.1.6. Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin
- 4.1.1.1.7. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně
- 4.1.1.1.8. Pilotní projekty

5.1.4. Společná organizace trhu

Společná organizace trhu²³ se dělí na dva hlavní okruhy, a to rostlinnou a živočišnou výrobu. Cílem společné organizace trhu je regulace nabídky výrobků tak, aby nedocházelo k jejímu kolísání. Společná organizace trhu se týká jednotlivých prvovýrobků a výrobků po prvním zpracování.

²³ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/dotace-v-ramci-sot/>

Společná organizace trhu s vínem

Na režim uvolňování prostředků ze zdrojů EU se v roce 2008 vztahovalo vládní nařízení č. 245/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhu s vínem.

Toto nařízení se vztahuje na podporu soukromého skladování stolního vína, hroznového moštu, zahuštěného hroznového moštu a rektifikovaného moštového koncentrátu, podporu na užití hroznů, hroznového moštu a zahuštěného hroznového moštu k výrobě hroznové šťávy, podporu na užití zahuštěného hroznového moštu a rektifikovaného moštového koncentrátu ke zvýšení obsahu alkoholu vinařských produktů, podporu destilace a podporu na restrukturalizaci a přeměnu vinic.

Společná organizace trhu s čerstvým ovocem a zeleninou

Výkonným orgánem pro opatření v rámci společné organizace trhu pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je Státní zemědělský intervenční fond.

Rok 2008 byl pro tento sektor ve znamení dokončení reformy, započaté v roce 2007. Podstata reformy spočívala v posílení role organizací producentů ovoce a zeleniny, které jsou zároveň označovány za základ pro další rozvoj sektoru. Výsledkem by mělo být zvýšení úrovně organizovanosti producentů, která může splnit základní cíle sektoru, kterými jsou:

- zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace sektoru
- snížení výkyvů příjmů producentů
- zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny
- zachování a ochrana životního prostředí

5.2 Národní dotace

Výhradně z národních zdrojů²⁴ podporuje Česká republika prostřednictvím řady cílených programů celou řadu potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru.

V současnosti dochází, v návaznosti na předchozí roky, ke stabilizaci spektra podpůrných programů. Velký důraz se klade na prvky agroenvironmentálního charakteru (např. biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin, budování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách), ale také na programy na podporu ozdravování polních a speciálních plodin (podpora prostorových a technických izolátů množitelského materiálu) nebo na programy zaměřené proti rozšiřování nebezpečných nákaz hospodářských zvířat (např. Nákazový fond).

V neposlední řadě jsou to ale také programy, jejichž výsledky a zisk nelze přímo kvantifikovat, a přesto je jejich existence v rámci Národních dotací pro jednotlivé komodity nezbytná. Mezi takové aktivity lze jednoznačně zařadit například podporu včelařství anebo udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat.

5.2.1 Zásady pro poskytování dotací podle § 2 a §2d zákona o zemědělství

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství jsou vydávány Ministerstvem zemědělství na příslušný kalendářní rok v návaznosti na schválený rozpočet.

²⁴ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

V rámci tohoto opatření²⁵ jsou podporovány tyto dotační programy:

- 1.D. Podpora rybářství
- 1.I. Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách
- 1.R. Podpora restrukturalizace ovocných sadů
- 2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat
- 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin
- 8. Nákazový fond
- 8.E. Národní ozdravovací program od infekční rinotracheitidy skotu
- 9. Poradenství a vzdělání
- 9.E. Školní závody
- 9.F. Podpora poradenství v zemědělství
- 10.E. Podpora technologických platforem v působnosti rezortu MZe

5.2.2 Dotace ve vodním hospodářství

Dotace a programy ve vodním hospodářství²⁶ obsahují přehled programů a dotačních titulů Ministerstva zemědělství, které jsou zaměřeny na obor vodovodů a kanalizací, na obnovu, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavbu vodních nádrží, na odstranění následků povodní na státním vodohospodářském majetku, na protipovodňová opatření, na ostatní opatření ve vodním hospodářství a na dotace pro majetkoprávní vypořádání majetku, dotčeného realizací "Opatření na snížení povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy s využitím přírodně blízkých povodňových opatření".

Cílem jednotlivých programů je podpora výstavby vodovodů a kanalizací ve veřejném zájmu za účelem dosažení potřebného vybavení měst a obcí České republiky, podpora posílení protipovodňové funkce rybníků a vodních nádrží a zvýšení jejich bezpečnosti,

²⁵ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, Praktická příručka pro žadatele, ISBN 978-80-7084-960-6

²⁶ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

podpora výstavby protipovodňových opatření a podpora oprav povodní poškozeného majetku státu.

5.2.3 Dotace v lesním hospodářství a rybářství

Podpora hospodaření v lesích²⁷ formou finančních příspěvků je poskytována v souladu s příslušnými ustanoveními lesního zákona a pravidla pro její poskytování jsou každoročně zakotvena v příloze k zákonu o státním rozpočtu.

Jedná se zejména o úhradu zvýšených nákladů se zpracováním digitální formy dat lesního hospodářského plánu, o částečnou úhradu nákladů na práce související se zachováním a reprodukcí genových zdrojů lesních dřevin nebo zakládáním a provozem semenných sadů (matečnic, klonových archivů). Podpora hospodaření v lesích ze státního rozpočtu zahrnuje též finanční příspěvky na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření a příspěvky na chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců, které jsou poskytovány v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o myslivosti.

5.2.4 Programy podpory PGRLF

Investiční Programy Podpory podnikání²⁸ jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů.

Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. V rámci podpory jsou otevřeny dva programy, a to program Zemědělec a program Půda.

²⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-v-lesnim-hospodarstvi-a-rybarstvi/>

²⁸ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], cit. 2011/03/18. Dostupné na: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/podpurny-a-garanci/>

Cílem Programu Zemědělec je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce Podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení či technologických celků, přičemž podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizaci či zlepšení jakosti.

Cílem Programu Půda je podpořit nákup nestátní zemědělské půdy, včetně trvalých porostů (sadů, vinic, chmelnic – dále jen "půdy"), za účelem hospodaření (provozování zemědělské výroby) na této půdě.

6 Finanční analýza podniku

Finanční analýza²⁹ je oblast, která představuje významnou součást komplexu finančního řízení podniku, neboť zajišťuje zpětnou vazbu mezi předpokládaným efektem řídicích rozhodnutí a skutečností. Je předmětem úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisků a ztrát a přehledu o peněžních tocích cash-flow. Zdrojem pro finanční analýzu jsou i další zdroje z oblasti vnitropodnikového účetnictví, ekonomické statistiky, peněžního a kapitálové trhu.

Nedostatkem účetních informací z hlediska finančního řízení je však to, že zobrazují minulost a neobsahují výhledy do budoucnosti. Samotné souhrnné výstupy neposkytují úplný obraz o hospodaření a finanční situaci podniku, o jeho silných a slabých stránkách, nebezpečích, trendech a celkové kvalitě hospodaření.

K překonání těchto nedostatků se proto využívá finanční analýza jako formalizovaná metoda, která poměřuje získané údaje mezi sebou navzájem a rozšiřuje tak jejich vypovídací schopnost, umožňuje dospět k určitým závěrům o celkovém hospodaření a finanční situaci podniku, podle nichž by bylo možné přijmout různá rozhodnutí. Účelem a smyslem finanční analýzy je provést, s pomocí speciálních metodických prostředků, diagnózu finančního hospodaření podniku, podchytit všechny jeho složky případně zhodnotit blíže některou ze složek finančního hospodaření. Jedná se například o analýzu rentability, zadluženosti a likvidity.

Uspokojivá finanční situace v podniku se často označuje pojmem „finanční zdraví“ podniku. Za finančně zdravý podnik je možno považovat takový podnik, který v danou chvíli je schopen perspektivně naplňovat smysl své existence. V podmínkách tržní ekonomiky to prakticky znamená, že je schopen dosahovat trvale takové míry zhodnocení vloženého kapitálu (míry zisku), která je požadována investory (akcionáři)

²⁹ Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999

vzhledem k výši rizika, s jakým nepříslušný druh podnikání spojen. Základním metodickým nástrojem finanční analýzy jsou tzv. finanční poměrové ukazatele.

Finanční poměrové ukazatele

Praktickým používáním se vyčlenila určitá skupina ukazatelů všeobecně akceptovaných, které umožňují vytvořit si základní představu o finanční situaci daného podniku. Zpravidla se uvádí dělení na 4 základní skupiny.

6.1 Ukazatele rentability

Rentabilita³⁰, resp. výnosnost vloženého kapitálu je měřítkem schopnosti podniku vytvářet nové zdroje, dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Je formou vyjádření míry zisku, která v tržní ekonomice slouží jako hlavní kritérium pro alokaci kapitálu.

Rentabilita je obecně definována jako poměr zisku a vloženého kapitálu.

$$\text{RENTABILITA} = \text{ZISK} / \text{VLOŽENÝ KAPITÁL}$$

Termín vložený kapitál se při tom používá ve třech různých významech a dle toho rozlišujeme i tři základní ukazatele rentability:

- **Rentabilita celkového kapitálu RCK**
- **Rentabilita vlastního kapitálu RVK**
- **Rentabilita tržeb RT**

Konstrukce těchto ukazatelů se může lišit nejen podle toho, jaký vložený kapitál se dosazuje do jmenovatele, ale také podle toho jaký zisk se dosazuje do čitatele. Zpravidla se vykazují následující kategorie zisku:

- EBDIT - zisk před odečtením odpisů, úroků a daní
- EBIT - zisk před odečtením úroků a daní

³⁰ Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999

- EBT - zisk před zdaněním
- EAT - zisk po zdanění

Rentabilita celkového kapitálu

Měřením rentability celkového kapitálu (return on assets – ROA) vyjadřujeme celkovou efektivnost podniku, resp. produkční sílu.

$$\text{ROA} = \text{ČISTÝ ZISK} / \text{CELKOVÁ AKTIVA}$$

Již z názvu ukazatele je patrné, že celkovým kapitálem rozumíme v tomto případě veškerý vložený kapitál, tzn. krátkodobé i dlouhodobé závazky a vlastní jmění. Hodnotí se reprodukce veškerého kapitálu bez ohledu na jeho původ, zda je vlastní nebo cizí.

Rentabilita vlastního kapitálu

Měřením rentability vlastního kapitálu (return on equity – ROE) vyjadřujeme výnosnost kapitálu vloženého akcionáři. Tento poměr je definován jako poměr čistého zisku a vlastního jmění.

$$\text{ROE} = \text{ČISTÝ ZISK} / \text{VLASTNÍ KAPITÁL}$$

Zhodnocení vlastního kapitálu by mělo být tak velké, aby pokrývalo výnosovou míru a rizikovou premii. Míra výnosnosti by měla být větší než úroková míra bezrizikových cenných papírů, např. státní pokladničních poukázek.

Rentabilita tržeb

Ukazatel rentabilita tržeb, někdy označován jako zisková marže, vyjadřuje procentuelní podíl výsledku hospodaření na tržbách za prodej zboží, výrobků a služeb (obecně popisováno jako % podíl zisku na 1 Kč tržeb). Na vývoj trendu ukazatele rentability tržeb má vliv především: změna ceny (prodejní marže), nákladů, výše tržeb a změna struktury prodejního sortimentu.

$$\text{ROS} = \text{ČISTÝ ZISK} / \text{TRŽBY}$$

6.2 Ukazatele aktivity

Je soustava dílčích ukazatelů vázanosti kapitálu. Jedná se o ukazatele typu rychlost obratu a doba obratu. Nejčastěji se sleduje obrat zásob, obrat pohledávek a obrat stálých aktiv.

Rychlost obratu zásob

Je definován³¹ jako poměr tržeb a průměrného stavu zásob všeho druhu. Ukazatel určuje, kolikrát se přemění zásoby v ostatní formy oběžného majetku až po prodej hotových výrobků a opětný nákup zásob.

$$\text{RYCHLOST OBRATU ZÁSOb} = \text{TRŽBY} / \text{ZÁSObY}$$

Doba obratu zásob

Je poměrem průměrného stavu zásob a průměrných denních nákladů, určuje, jak dlouho jsou oběžná aktiva vázána ve formě zásob.

$$\text{DOBA OBRATU ZÁSOb} = \text{ZÁSObY} / \text{TRŽBY}$$

Obratovost pohledávek

Obratovost pohledávek je vcelku jednotně vyjadřována jako poměr tržeb a průměrného stavu pohledávek, udává, jak rychle jsou pohledávky přeměňovány v peněžní prostředky.

$$\text{OBRATOVOST POHLEDÁVEK} = \text{TRŽBY} / \text{POHLEDÁVKY}$$

Obratovost Aktiv

$$\text{OBRATOVOST AKTIV} = \text{TRŽBY} / \text{AKTIVA}$$

³¹ Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999

6.3 Ukazatele zadluženosti

Pojmem zadluženost³² vyjadřujeme skutečnost, že podnik používá k financování svých aktiv a činnosti cizí zdroje. Používání cizích zdrojů ovlivňuje jak výnosnost kapitálu akcionářů, tak riziko. K hodnocení finanční struktury se používá několik ukazatelů zadluženosti, které jsou odvozeny z rozvahy, vycházejí z rozboru vzájemných vztahů mezi položkami závazků, vlastního jmění a celkového kapitálu.

Ukazatel věřitelského rizika

Obecně platí, že čím vyšší je hodnota tohoto ukazatele, tím vyšší je zadluženost podniku.

$$\text{CIZÍ KAPITÁL/ CELKOVÁ AKTIVA}$$

Ukazatel podílu vlastních zdrojů na aktivech - samofinancování

Charakterizuje dlouhodobou finanční stabilitu a udává do jaké míry je podnik schopen krýt svůj majetek vlastními zdroji. Extrémní hodnoty pak znamenají podkapitalizování či překapitalizování podniku.

$$\text{VLASTNÍ KAPITÁL/ CELKOVÁ AKTIVA}$$

6.4 Ukazatele likvidity

Trvalá platební schopnost³³ je jednou ze základních podmínek úspěšné existence podniku v podmínkách trhu. Pravděpodobnost jejího zachování je proto logicky součástí globální charakteristiky finančního zdraví podniku. Poměrové ukazatele platební schopnosti odvozují likviditu podniku od poměru mezi oběžnými aktivy jako nejlikvidnější skupinou aktiv a krátkodobými závazky splatnými v blízké budoucnosti.

$$\text{BĚŽNÁ LIKVIDITA} = \text{OBĚŽNÁ AKTIVA} / \text{KRÁTKODOBÉ ZÁVAZKY}$$

$$\text{POHOTOVÁ LIKVIDITA} = \text{OBĚŽNÁ AKTIVA} - \text{ZÁSoby} / \text{KRÁTKODOBÉ ZÁVAZKY}$$

$$\text{PENĚŽNÍ LIKVIDITA} = \text{FINANČNÍ MAJETEK} / \text{KRÁTKODOBÉ ZÁVAZKY}$$

³² Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999

³³ Valach, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999

7 Charakteristika podniku

Pro účely bakalářské práce a provedení porovnání vlivu dotačních prostředků na hospodaření firmy jsem si vybrala níže uvedenou společnost.

- **AGRO PODLUŽAN a. s.**
- Prušánky č. p. 132, okres Hodonín, PSČ 696 21
- IČ: 494 46 711
- DIČ: CZ49446711
- OKEČ: 013000
- Hlavní podnikatelské aktivity: zemědělská výroba

Obory podnikání:

- Zemědělská výroba
- Výroba potravinářských výrobků
- Silniční motorová doprava
- Velkoobchod
- Specializovaný maloobchod

Společnost AGRO PODLUŽAN a. s. Prušánky vznikla 15. 9. 1993 ze Zemědělského družstva Prušánky při transformaci družstva podle zákona č. 42/1992 Sb. převodem majetkových podílů vlastníků – oprávněných osob a následným upsáním akcií v roce 2003. V rámci tohoto procesu podnik získal i akciový podíl společnosti Fruiko a. s. ve výši cca 25 mil. Kč. V roce 2005 se změnil majoritní akcionář a byl navýšen základní kapitál na 52.349.000 Kč.

Nejvyšším orgánem podniku je členská schůze, statutárním a výkonným orgánem pak představenstvo a kontrolním orgánem je kontrolní komise, která dozoruje veškerou činnost podniku.

Hlavním předmětem činnosti společnosti je zemědělská výroba se specializací na výrobu rostlinnou. Podnik obhospodařuje přes 800 ha půdy. Největším problémem společnosti je absence vlastních pozemků, většina půdy, na které podnik hospodaří, je pronajímána převážně od soukromých osob. Smlouvy o pronájmu jsou uzavírány minimálně na 10 let. I přes velkou snahu podniku získat pozemky do osobního vlastnictví se tak děje jen velmi pozvolna.

7.1 Ekonomická analýza

7.1.1 Personální struktura podniku

Podnik v současné době zaměstnává 21 stálých zaměstnanců na plný pracovní úvazek, z toho je šest řídicích pracovníků. Funkční zařazení pracovníků managementu je následující:

- Ředitel akciové společnosti
- Obchodní ředitel
- Ekonomický ředitel
- Agronom
- Vedoucí ekonomického úseku
- Vedoucí technického úseku

Vlastními zaměstnanci podnik pokryje veškeré své činnosti ve všech odvětvích hospodaření během roku. Nejvíce zaměstnanců působí v rostlinné výrobě. V období sklizňových a posklizňových prací však podnik kapacitně nepokryje plynulý běh výroby a je nucen využívat navíc pomocné pracovníky, s nimiž uzavírá dohodu o provedení práce či dohodu o provedení činnosti. Tito brigádníci jsou využíváni především pro práce ve vinicích, jelikož tato oblast zemědělské činnosti je stále ještě náročná na ruční zpracování a strojové či zautomatizované postupy lze využít jen v omezené míře.

Tato personální politika přináší i značný ekonomický efekt, neboť pomocná síla je využívána jen v období sezónních prací, po zbytek roku si společnost vystačí jen s vlastními zaměstnanci, což přináší především úsporu mzdových nákladů.

Tabulka č. 2: Personální a mzdová struktura podniku				
	2006	2007	2008	2009
Počet zaměstnanců	34	35	22	21
z toho řídicích pracovníků	7	6	7	6
Mzdové náklady (v tis. Kč)				
Mzdové náklady	6 474	6 680	5 615	4 917
Odměny členům statutárních orgánů	0	100	100	100
Odměny členům dozorčích rad společnosti	0	30	30	30
Náklady na sociální zabezpečení	2 229	2 231	1 931	1 465
Sociální náklady	44	59	271	281
Osobní náklady celkem	8 747	9 100	7 947	6 793

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z výše uvedené tabulky v období let 2006 až 2009 dochází k postupnému snižování zaměstnanců, a tím i úspoře mzdových nákladů, které činí nemalou výdajovou položku v hospodaření podniku. Úbytek zaměstnanců je způsoben především odchodem zaměstnanců do starobního důchodu a odlivem mladších ročníků do jiných odvětvích, protože práce v zemědělství se dnes stává málo atraktivní a také hůře finančně ohodnocenou. Nábor nových pracovníků podnik prozatím neprovádí, jelikož je nadále schopen zabezpečit své činnosti v plné míře. Napomáhá tomu především využívání nových a moderních technických zařízení, která kompenzují úbytek lidské pracovní síly.

7.1.2 Majetková struktura podniku

Majetková struktura podniku AGRO PODLUŽAN a. s. je tvořena dlouhodobým hmotným majetkem, finančním a oběžným majetkem. Na konci roku 2009 podnik ve své rozvaze vykázal dlouhodobý hmotný majetek v celkové výši 19 724 tis. Kč. Tato účetní položka je tvořena především stavbami (administrativní a hospodářská budova a nově postavený sklad na obiloviny a olejniny). Další složkou hmotného majetku jsou

pěstitelské celky trvalých porostů, na nichž podnik hospodaří, a samostatné movité věci a soubory movitých věcí, kam se řadí hlavně zemědělská technika.

V oběžném majetku podnik vykazoval k 31. 12. 2009 sumu 20 479 tis. Kč. Zásoby jsou rozděleny typicky pro zemědělské odvětví na materiál, nedokončenou výrobu a výrobky. Pohledávky ke konci roku 2009 podnik evidoval ve výši 12 538 tis. Kč.

Dlouhodobý finanční majetek je tvořen vlastnictvím cenných papírů v částce 10 tis. Kč, krátkodobý finanční majetek pak finančními prostředky v bance a v pokladně ve výši 4 427 tis. Kč.

Vývoj jednotlivých položek struktury majetku je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 3: Vývoj majetkové struktury podniku (v tis. Kč)				
	2006	2007	2008	2009
Dlouhodobý hmotný majetek	9 037	9 184	14 434	19 393
Pozemky	360	360	360	364
Stavby	5 206	5 361	10 100	10 552
Samostatné movité věci	1 322	1 816	2 806	7 495
Pěstitelské celky trvalých porostů	2 149	1 647	1 168	982
Nedokončený dlouhodobý majetek	135	222	183	331
Finanční majetek	6 891	5 270	3 612	4 437
Cenné papíry	10	10	10	10
Peníze	12	34	28	11
Účty v bankách	6 869	5 226	3 574	4 416
Oběžný majetek	9 825	16 695	20 568	16 052
Materiál	1 426	2 250	2 205	1 321
Nedokončený výroba	1 806	2 032	2 996	2 193
Výrobky	6	112	56	0
Pohledávky	6 587	12 301	15 311	12 538

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je patrné z vývoje majetku během sledovaného období, podnik skokově zvýšil dlouhodobý hmotný majetek v roce 2008 a v roce 2009. Podíl na tom mělo především ukončení výstavby obilného skladu a jeho zařazení do užívání a nákup nové zemědělské techniky – sklízecí mlátičky. V tomto období dochází také k postupnému snižování volných finančních prostředků na bankovním účtu, což lze hodnotit jako kladný jev,

protože investované peníze se zcela určitě lépe zhodnocují než pouhým úročením na běžném účtu.

7.1.3 Kapitálová struktura podniku

Kapitálovou strukturu podniku tvoří vlastní a cizí zdroje. Na konci roku 2009 vlastní kapitál dosáhl částky 29 123 tis. Kč a cizí kapitál představoval sumu 11 773 tis. Kč, z čehož jasně vyplývá, že podnik je schopen valnou většinu svého majetku krýt z vlastních zdrojů. Na cizím kapitálu se v největší míře podílí bankovní úvěry a výpomoci ve výši 7 196 tis. Kč, druhou největší položkou pak jsou krátkodobé závazky. Ty představují povinnost vůči obchodním partnerům 1 071 tis. Kč a vůči státu 1 687 tis. Kč.

Vývoj kapitálové struktury majetku je nastíněn v následující tabulce:

Tabulka č. 4: Vývoj kapitálové struktury podniku (v tis. Kč)				
	2006	2007	2008	2009
Vlastní kapitál	17 680	20 809	21 645	29 123
Základní kapitál	53 425	53 425	53 425	53 425
Kapitálové fondy	-2 607	-2 607	-2 607	-2 607
Rezervní fondy	714	820	952	971
Výsledek hospodaření minulých let	-36 240	-33 972	-30 986	-30 169
Výsledek hospodaření běžného roku	2 388	3 143	861	7 503
Cizí kapitál	11 209	13 374	18 772	11 745
Rezervy	0	1 763	3 526	271
Dlouhodobé závazky	8 884	8 844	8 861	950
Krátkodobé závazky	1 895	2 457	2 338	3 328
Bankovní úvěry a výpomoci	430	310	4 047	7 196

Zdroj: vlastní zpracování:

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že podíl cizího kapitálu a zaúvěrování podniku nejsou velké. Z každoročně vytvořeného zisku podnik snižuje vytvořenou ztrátu z minulých let. Bankovní úvěry se zvýšily až v roce 2008, kdy podnik započal s výstavbou obilného skladu a tuto aktivitu financoval právě prostřednictvím úvěru. V roce 2009 pak došlo k prudkému snížení dlouhodobých závazků téměř o 90 % jejich

původní výše. To je spojeno s majetkovými podíly z transformace a vypořádáním těchto transformačních nároků.

7.1.4 Struktura rostlinné výroby

Podnik hospodaří v oblasti příznivých klimatických podmínek v mikroregionu Hodonínsko v nadmořské výšce 200 m. n. m.. V současné době obhospodařuje 867,29 ha zemědělské půdy, z čehož 828,41 ha zabírá půda orná. Plocha vinic se rozléhá na 38,88 ha pozemků.

Společnost se zaměřuje výhradně na rostlinnou výrobu, a to především produkci řepky olejné, ječmene, pšenice, hrachu a kukuřice. Další sférou působení je pěstování zeleniny – rajčat, paprik a zelí, která se však v posledních letech jeví jako ztrátová a podnik uvažuje o ukončení tohoto hospodaření. Hlavním důvodem neziskovosti je trvalý pokles tržeb a obtížné hledání odbytu pro své výrobky. Zcela specifickou oblastí je pak vinařství, které zastupuje významnou roli v hospodaření podniku, neboť tato sféra vykazuje trvale vysoké a kvalitní výnosy. Vinařství je nákladově náročnější při prvotních vstupech (ošetření proti škůdcům a chorobám) i při konečném zpracování – velký podíl ruční práce. Vzhledem k zvyšující se poptávce se však tato oblast jeví jako do budoucna perspektivní.

Vlivem celosvětové situace v potravinářských komoditách dochází v současné době k neustálému nárůstu výkupních cen, zejména obilovin. V roce 2007 musel podnik produkci prodávat ihned po sklizni z důvodu absence skladových kapacit. Do té doby tedy nebyl vždy plně využit cenový nárůst komodit. Při pozdějším prodeji by podnik utřžil mnohem více finančních prostředků. Od roku 2007, kdy začal využívat vlastní obilný sklad, již může s cenovou politikou více experimentovat a vyčkávat tak na nejvhodnější období pro prodej svých výkonů.

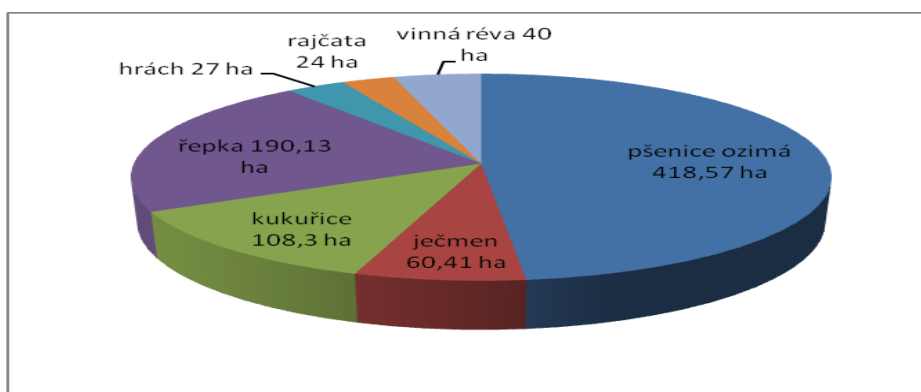
Na zvýšené tržby v zemědělské sféře ihned reagují i dodavatelé vstupů do zemědělství, nastoupil trend vyšších cen, zejména hnojiv a pesticidů, nezadržitelný je také cenový nárůst nafty.

Tabulka č. 5: Struktura pěstovaných plodin a jejich průměrný výnos v roce 2009

Plodina:	Plocha:	Průměrný výnos:
Pšenice ozimá	418,57 ha	61,72 q
Ječmen jarní	60,41 ha	43,97 q
Kukuřice	108,30 ha	99,48 q
Řepka olejná	190,13 ha	37,55 q
Hrách	27 ha	33,98 q
Rajčata	24 ha	503,95 q
Vinná réva	40 ha	90 q

Zdroj: vlastní zpracování, Zpráva představenstva Agro Podlužan a. s.

Graf č. 3: Struktura zemědělské půdy podniku v roce 2009

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z uvedené tabulky a grafu největší podíl na produkci má pšenice ozimá, která se pěstuje na 49 % orné půdy. Na druhém místě je pak pěstování řepky olejně na 23 % ha orné půdy. Následuje kukuřice 13 % a ječmen 7 %. Na menších výměřích je pěstován hrách a rajčata, která jsou určena pro zpracovatelský průmysl nikoliv pro přímou konzumaci.

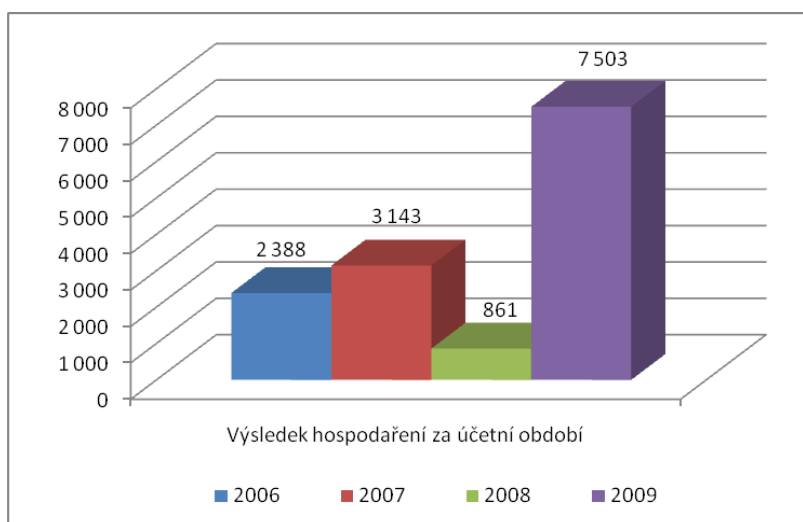
7.1.5 Výsledky hospodaření

Z dlouhodobého hlediska lze výsledky hospodaření společnosti AGRO POLDUŽAN a. s. hodnotit jako uspokojivé. Je třeba vzít v úvahu, že se jedná o podnik zemědělský a že podnikání v této oblasti ovlivňuje nejen konkurenční prostředí trhu, ale i řada dalších aspektů. Přehled výsledku hospodaření ve sledovaných letech 2006 až 2009 je zachycen v následující tabulce. Výsledky hospodaření jsou uvedeny dle jednotlivých činností: provozní výsledek hospodaření, hospodářský výsledek z finančních operací a hospodářský výsledek za běžnou činnost. Mimořádný výsledek ani v jednom sledovaném roce podnik nevykazuje.

Tabulka č. 6: Vývoj výsledku hospodaření (v tis. Kč)				
	2006	2007	2008	2009
Náklady celkem	31 251	34 680	33 329	26 868
Výnosy celkem	32 078	37 963	34 876	36 801
Provozní výsledek hospodaření	897	3 334	1 711	10 328
Finanční výsledek hospodaření	-70	-51	-164	-395
Výsledek hospodaření za účetní období	2 388	3 143	861	7 503

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 4: Vývoj výsledku hospodaření (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování

Ze znázorněné tabulky a grafu č. je patrné, že kromě roku 2008 hospodářský výsledek společnosti rostl. V roce 2008 byla vytvořena rezerva na opravu majetku, a tak dochází k vykázání menšího výsledku hospodaření. Během sledovaného období je zřetelný pokles nákladů a kolísavý vývoj výnosů. Náklady poklesly především vlivem sníženého počtu pracovníků, vývoj výnosů je pak ovlivněn zvláště zvýšeným příjmem podpůrných dotačních prostředků a vypořádáním neupsaných transformačních nároků. Záporný finanční výsledek hospodaření je dán nákladovými úroky z úvěru, které každoročně převyšují úroky výnosové.

7.2 Přehled čerpaných dotací

Podnik AGRO PODLUŽAN a. s. pro zvýšení své produktivity v zemědělské oblasti a podpoření konkurenceschopnosti na trhu s komoditami je nucen čerpat stejně jako ostatní agrární společnosti podpůrné dotační prostředky ať již z národních tak evropských zdrojů.

7.2.1 Provozní dotace

Pro svoji podnikatelskou aktivitu firma standardně využívá Jednotné platby na plochu (SAPS), v rámci které jsou zahrnuty i doplňkové platby k jednotné platbě na plochu (Top-Up). Dále čerpá dotační podporu pojištění z PGRLF, kompenzační podporu a doplňkové dotační zdroje.

Mezi nejvýznamnější dotace, které daný podnik ve sledovaném období obdržel, patří:

- *Dotace na plochu (SAPS)* – dotace se poskytuje na každý hektar obdělávané půdy, vztahuje se i na vinice. Druh plodiny neovlivňuje výši dotace. Podnik v uvedeném období obdržel dotaci v celkové výši 5 321 tis. Kč.
- *Kompenzační podpora* – tato dotace má za úkol zajistit zemědělcům dostatečný příjem, jak se postupně snižují ostatní regulační opatření. Nemotivuje podniky ke zvyšování produkce, ale k šetrnému zacházení s životním prostředím a tedy i

k větší bezpečnosti potravin. Umožňuje svobodu ve výběru pěstovaných plodin. Podnik obdržel tuto dotaci ve výši 10 567 tis. Kč.

- *Dotace na rajčata* - V rámci České republiky je oddělená platba za ovoce a zeleninu poskytována pouze pěstitelům rajčat určených ke zpracování. Dotace činila 2 417 tis. Kč.
- *Podpora pojištění PGRLF* – PGRLF poskytuje podporu ve formě dotace úroků z úvěru. Podporovány jsou nákupy strojů, zařízení, investiční výstavba a zpracování zemědělských produktů. V letech 2006 až 2009 společnost obdržela od PGRLF celkem 1 275 tis. Kč.
- *Pěstování meziplodin* – do titulu je zařazena výměra orné půdy, na které žadatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu: žadatel musí zajistit, že bude v každém roce vyseta stanovená meziplodina, ve stanoveném termínu, nebude provádět žádné chemické ani mechanické zásahy směřující k likvidaci porostu. Na tyto aktivity podnik získal 1 148 tis. Kč. Od roku 2009 již však tuto dotaci nečerpá.
- *Integrovaná produkce – vinice*- Všechny vinice jsou zařazeny do takzvané integrované produkce, což znamená výrazné omezení používání chemických přípravků na ošetřování rostlin. Jako kompenzaci tohoto „bio“ vinařství obdržel podnik 1 681 tis. Kč.

Výše jednotlivých provozních dotací, které podnik obdržel v daném období, je uvedena v následující tabulce č.7 **Struktura přijatých provozních dotací v letech 2006 – 2009.**

Tabulka č. 7: Struktura přijatých provozních dotací v letech 2006 - 2009 (v tis. Kč)				
Účel dotace:	Výše dotace 2006	Výše dotace 2007	Výše dotace 2008	Výše dotace 2009
Pěstování mezipločin	360	394	394	0
Pěstování plodin na orné půdě	1 680	1 446	1 168	1 027
Kompenzační podpora	2 211	2 462	2 676	3 218
Dotace na rajčata	700	497	609	611
Aktivní ochrana - ptactvo	0	688	90	16
Podpora pojištění PGRLF	307	312	256	400
Integrovaná produkce - vinice	0	543	520	618
Poradenství	0	0	0	32
Celkem	5 258	6 342	5 713	5 922

Zdroj: vlastní zpracování, příloha k účetní závěrce 2006, 2007, 2008, 2009

7.2.2 Investiční dotace

V roce 2006 se společnost AGRO PODLUŽAN a. s. rozhodla pro žádost o investiční dotaci z:

- Operačního programu Zemědělství
- Priorita 1. Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství
- Opatření 1.1. Investice do zemědělského majetku/ zemědělských podniků
- Podopatření 1.1.1. Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům
- Investiční záměr f) Investice do rekonstrukce/ výstavby skladových kapacit pro obiloviny a olejnin, investice do technologií posklizňových úprav, hodnocení a skladování obilovin a olejnin

Hlavním důvodem tohoto rozhodnutí byla již neodkladná potřeba vlastní skladovací kapacity pro uskladnění produkce. Dalším důvodem pro výstavbu nového skladu bylo udržení nezbytné kvality skladovaných komodit a zamezení rozvoji nežádoucích škůdců, chorob a dalších negativních vlivů, které mohou ovlivnit kvalitu skladovaných

surovin nežádoucím způsobem, a tím zhoršit postavení nabízených komodit na agrárním trhu.

Vybudováním tohoto skladu začala postupná modernizace i ostatních objektů zemědělského podniku. Financování dalších rekonstrukcí, stejně jako jejich četnost, závisí na vývoji ekonomiky v zemědělství.

Záměr na získání dotace začala společnost realizovat v polovině roku 2006, vlastní realizace projektu byla započata v roce 2007. Po dokončení skladu na skladování obilovin a olejnin byla v roce 2009 z celkové investice 5 991 tis. Kč poskytnuta dotace ve výši 1 086 tis. Kč.

7.3 Finanční analýza podniku

Cílem analytické části této bakalářské práce je rozbor hospodaření konkrétního zemědělského podniku, vyčíslení vlivu dotací na jeho hospodaření a zhodnocení přínosu těchto finančních prostředků k rozvoji zemědělské činnosti.

Pro zhodnocení vlivu dotací v tomto zemědělském podniku byla použita metoda finanční analýzy, která je předmětem úzce spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje data a informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisků a ztrát a přehledu o peněžních tocích cash flow. Tyto výkazy jsou sestaveny na podkladě finančního účetnictví jako procesu, který shromažďuje, eviduje, třídí a dokumentuje údaje o hospodaření podniku.

Podkladem pro finanční analýzu společnosti AGRO PODLUŽAN a. s. byly použity faktické účetní výkazy a účetní závěrky za roky 2006, 2007, 2008 a 2009. Tyto samotné výstupy však neposkytují obraz o hospodaření a finanční situaci podniku, o jeho silných a slabých stránkách. Proto pro účely srovnání a prokázání vlivu čerpání dotací jsem poskytnuté účetní a finanční výkazy oprostila o získané dotační prostředky a provedla srovnávací analýzu dvou rozdílných situací ve firmě AGRO PODLUŽAN a. s. – podnik

a jeho hospodaření s využitím dotačních prostředků a podnik a jeho hospodaření při absenci těchto finančních prostředků.

Při provedení srovnání v rámci finanční analýzy podniku jsem se zaměřila jen na vybrané finanční poměrové ukazatele, které mají nejlepší vypovídací schopnost o vlivu čerpání dotací na činnost zemědělské společnosti. Pro své hodnocení jsem vybrala tyto ukazatele:

- ROA – rentabilita celkového vloženého kapitálu
- ROE – rentabilita vlastního kapitálu
- ROS – rentabilita tržeb

Postup analýzy rentability:

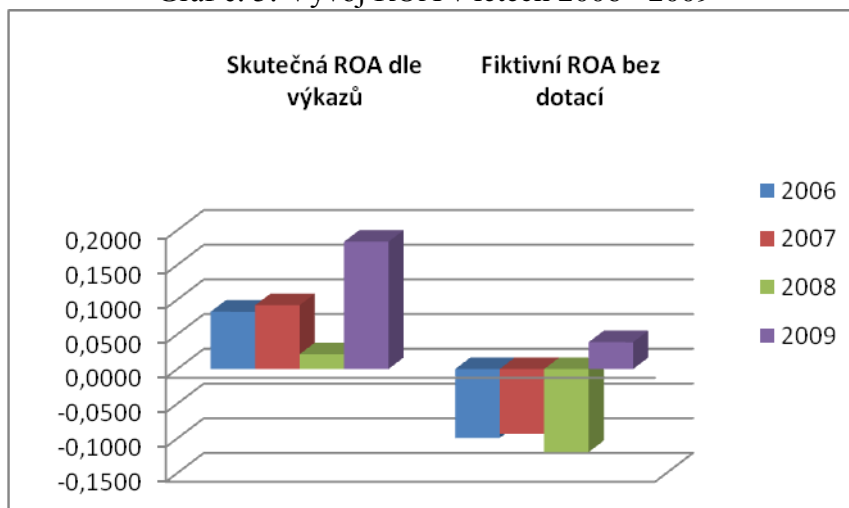
Pro prokázání vlivu dotací na hospodaření vybraného podniku jsem použila skutečné účetní výkazy společnosti AGRO PODLUŽAN a. s. za roky 2006, 2007, 2008 a 2009. Na základě těchto údajů jsem provedla výpočet finančních poměrových ukazatelů. Dále jsem tyto pravdivé účetní data upravila. Od výsledku hospodaření každého účetního období jsem odečetla výši celkově přijatých provozních dotací, které mají přímý vliv na výsledek hospodaření. Výši investiční dotace v roce 2008 jsem ve výpočtu pominula, neboť má pouze nepřímý vliv na výsledek hospodaření. Investiční dotace nevstupuje přímo do výnosů, ale snižuje odpisovou základnu hmotného investičního majetku. Tím ovlivňuje výsledek hospodaření jen formou postupných odpisů, jejichž částka je pro výpočet zanedbatelná. Jelikož se jedná o investiční dotaci na výstavbu budovy (obilného skladu), která se řadí do odpisové skupiny 6 s dobou odepisování 50 let, pohybuje se roční odpis v roce 2008 ve výši 100 tis. Kč a v roce nadcházejícím je 200 tis. Kč.

ROA – rentabilita celkového vloženého kapitálu

Tabulka č. 8: RENTABILITA CELKOVÉHO KAPITÁLU - ROA				
	2006	2007	2008	2009
Aktiva	28 916	34 205	40 509	40 896
HV po zdanění	2 388	3 143	861	7 503
HV po zdanění - dotace	-2 870	-3 199	-4 852	1 581
Skutečná ROA dle výkazů	0,0826	0,0919	0,0213	0,1835
Fiktivní ROA bez dotací	-0,0993	-0,0935	-0,1198	0,0387
výpočet:	ROA = ČISTÝ ZISK/ CELKOVÁ AKTIVA			

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 5: Vývoj ROA v letech 2006 - 2009

Zdroj: vlastní zpracování

První fáze analýzy je zaměřena na vývoj poměrových ukazatelů rentability v časovém horizontu. Z provedené analýzy je jasně patrné, že rentabilita aktiv má stoupající tendenci, ukazatel se pohybuje v průběhu sledovaného období v intervalu od 8,26 % do 18,35 %. Důvodem je především neustále rostoucí suma celkových aktiv, která má pozitivní vliv na tento ukazatel. Podnik svá aktiva navyšoval především pořízením dlouhodobého majetku. V roce 2008 investoval do nové budovy – sklad obilovin a olejnin, který dlouhodobá aktiva navýšil o více než 5 miliónů korun. Na výstavbu

tohoto skladu podnik obdržel investiční dotaci ve výši 1.085.751 Kč. V roce 2009 se firma rozhodla obnovit strojový park zemědělské techniky, tato obnova byla zainvestována částkou 6 mil. Kč. Společnost v rámci této modernizace zakoupila postřikovač za 0,9 mil. Kč a sklízecí mlátičku za 5,1 mil. Kč. Jak výstavba nového obilného skladu v roce 2008, tak nákup zemědělské techniky v roce 2009 byly financovány z cizích zdrojů – bankovním úvěrem, který poskytla Komerční banka.

Rentabilita aktiv ukazuje, do jaké míry se daří společnosti z dostupných aktiv generovat zisk. Vývoj hospodářského výsledku má stoupající tendenci v letech 2006, 2007 a 2009. K výkyvu ve výsledku hospodaření došlo jen v roce 2008 (ROA 2,13 %), kdy byly vytvořeny rezervy na opravu hmotného majetku – zemědělské techniky a o tyto rezervy byl ponížěn výsledek hospodaření. Jak však vyplývá ze zkoumaných účetních výkazů, tato rezerva na opravu zemědělské techniky nebyla využita a vedení podniku se v roce 2009 rozhodlo pro obnovu strojového vybavení koupí nových zemědělských strojů. Vytvořená rezerva tak byla v roce 2009 zrušena a dodaněna, což se projevilo na zvýšeném výsledku hospodaření.

Druhým zkoumaným faktorem u tohoto ukazatele je vliv absence dotačních prostředků na hospodaření podniku. Jak je patrné z výše uvedené tabulky i grafu, podnik by se bez poskytnutých dotací dostal do vážných problémů. Výsledná ROA při nezapočítání dotací se pohybuje v záporných hodnotách – (-9,93 % - 3,87 %). Prvním markantním důsledkem odečtení dotací je záporný hospodářský výsledek v letech 2006, 2007 a 2008, podnik by tedy hospodařil se ztrátou. Neobdržení dotační podpory by však mělo i další důsledky na činnost společnosti. Podnik by ze svých vlastních prostředků a výkonů nebyl schopen pokrýt provozní a osobní náklady. Zcela omezena by pak byla investice do modernizace a obnovy hmotného majetku. Podnik by se tedy nedokázal přizpůsobovat podmínkám a požadavkům stále náročnějšího trhu, protože by nemohl investovat do rozvoje své podnikatelské činnosti. V roce 2009 ROA vykazuje kladný výsledek 3,87 %. Tento pozitivní obrat však není zapříčiněn lepším hospodařením společnosti a vlastní soběstačností, ale dodaněním nesplacených upsaných akcií v celkové výši 8 mil. Kč. Tyto akcie oprávněné osoby neupsali ve stanoveném termínu

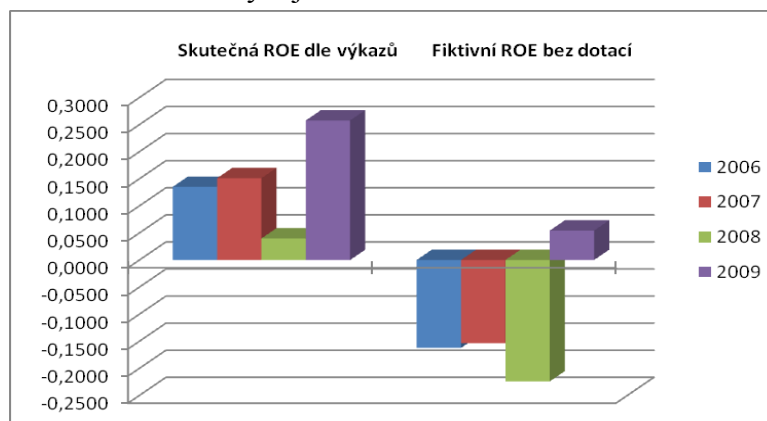
a po čtyřleté promlčecí lhůtě byl podnik nucen tyto závazky zohlednit jako výnos ve svém daňovém přiznání a odvést daň z příjmu právnických osob.

ROE – rentabilita vlastního kapitálu

Tabulka č. 9: RENTABILITA VLASTNÍHO KAPITÁLU - ROE				
	2006	2007	2008	2009
Vlastní kapitál	17 680	20 809	21 645	29 123
HV po zdanění	2 388	3 143	861	7 503
HV po zdanění - dotace	-2 870	-3 199	-4 852	1 581
Skutečná ROE dle výkazů	0,1351	0,1510	0,0398	0,2576
Fiktivní ROE bez dotací	-0,1623	-0,1537	-0,2242	0,0543
výpočet:	ROE= ČISTÝ ZISK/ VLASTNÍ KAPITÁL			

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 6: Vývoj ROE v letech 2006 – 2009

Zdroj: vlastní zpracování

Výše vlastního kapitálu se od roku 2006 do roku 2009 pravidelně navyšuje, a to o celých 39 %. Nárůst vlastního jmění je způsoben tím, že nedochází k vyplácení podílů na zisku. Zisk je ponecháván nerozdělen a účetně převáděn na výsledek hospodaření minulých let. Tak se každoročně daří zmenšit ztrátu z minulých let, která v roce 2006 činila -36,2 mil. Kč, v roce 2009 pak již jen -30,1 mil. Kč. Můžeme říci, že vložený kapitál je reprodukován úměrně riziku. Stejně jako u předchozího ukazatele i tady se projevuje stejný rostoucí trend – rentabilita vlastního vloženého kapitálu stoupá (ROE

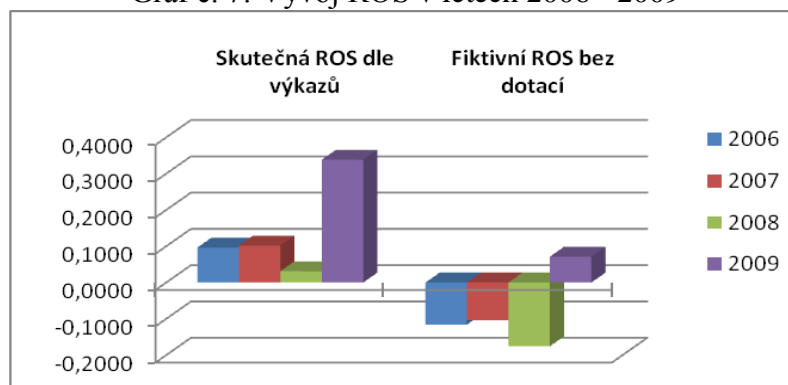
od 13,51 % do 25,76 %), což je pozitivní jev. K poklesu opět dochází jen v roce 2008 ze stejných důvodů jako u předchozího ukazatele – malý hospodářský výsledek způsobený tvorbou rezerv na opravy zemědělské techniky. I zde se projevuje nečerpání dotačních prostředků negativním způsobem. Ukazatel ROE se dostává do záporných hodnot a investice věřitelů do takového podniku by byla více než riziková.

ROS – rentabilita tržeb

Tabulka č. 10: RENTABILITA TRŽEB - ROS				
	2006	2007	2008	2009
Tržby	24 791	30 902	27 626	22 167
HV po zdanění	2 388	3 143	861	7 503
HV po zdanění - dotace	-2 870	-3 199	-4 852	1 581
Skutečná ROS dle výkazů	0,0963	0,1017	0,0312	0,3385
Fiktivní ROS bez dotací	-0,1158	-0,1035	-0,1756	0,0713
výpočet:	ROS= ČISTÝ ZISK/ TRŽBY			

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 7: Vývoj ROS v letech 2006 - 2009

Zdroj: vlastní zpracování

Zajímavým a srozumitelným ukazatelem je rentabilita tržeb, která dává do souvislosti výsledek hospodaření za účetní období a tržby. Ukazuje, kolik korun zisku připadne na jednu korunu tržeb. Z výše uvedené tabulky č. 6 Rentabilita tržeb ROS je patrné, že tržby z prodeje zboží a vlastních výkonů mají spíše klesající tendenci. I přesto však ROS vykazuje opačný trend. Je to způsobeno především neustále rostoucím

hospodářským výsledkem. Většího zisku však není dosahováno rostoucím objemem produkce, tedy vyššími tržbami, ale naopak úsporou provozních a osobních nákladů.

V případě absence dotačních prostředků by ukazatel ROS vykazoval záporné hodnoty v intervalu od -11,58 % do 7,13 %.

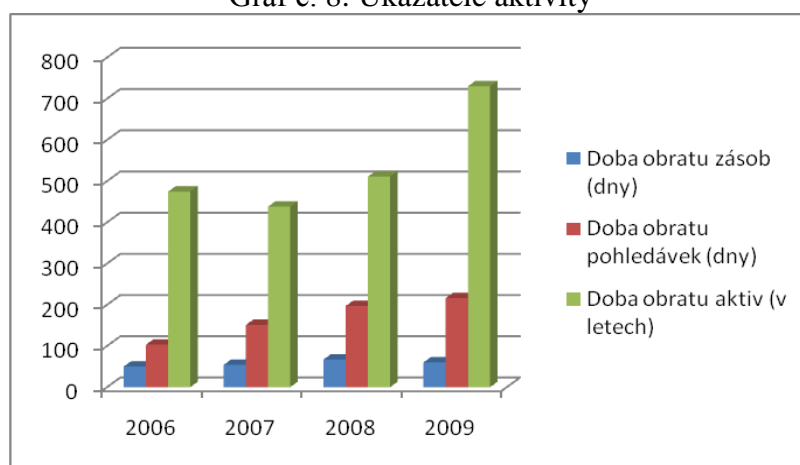
Pro finanční analýzu ostatních poměrových ukazatelů již není simulována situace absence dotačních prostředků. Tyto ukazatele jsou hodnoceny na základě vlastního vývoje v časovém horizontu 2006 až 2009.

Aktivita

Tabulka č. 11: UKAZATELE AKTIVITY				
	2006	2007	2008	2009
Doba obratu zásob (dny)	50	54	67	60
Doba obratu pohledávek (dny)	103	151	197	216
Doba obratu aktiv (v letech)	1,3	1,2	1,4	2

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 8: Ukazatele aktivity

Zdroj: vlastní zpracování

Ukazatel doby obratu zásob dosahoval ve sledovaném období růstu z 50 dní na dní 60, což vypovídá že řízení zásob se stává méně efektivnější a prodlužuje se doba, kdy jsou v zásobách vázány finanční prostředky. Tento jev bezesporu způsobí nárůst nákladových prostředků. Je třeba však říci, že v oblasti zemědělské produkce je tento jev naprosto běžný. Je to dáno především závislostí na sezónnosti odbytu.

Doba obratu pohledávek se v tomto porovnání jeví jako ukazatel s jasně negativním vývojem. Od roku 2006, kdy obrat pohledávek činil 103 dní, se do roku 2009 tato hodnota téměř zdvojnásobila. Prodlužování doby obratu pohledávek svědčí o špatné platební morálce odběratelů. V ČR je běžná lhůta splatnosti 14 dnů, proto dosažené hodnoty tohoto ukazatele během sledovaného období 2006 - 2009 jsou znepokojivým faktorem. Zvyšování tohoto ukazatele může být také zapříčiněno klesajícími prodeji, o čemž svědčí trvalý pokles tržeb za vlastní výkony.

Obrat celkových aktiv pohybující se od 1,3 do 2 znamená, že se celková aktiva otočí v tržbách až dvakrát ročně, což svědčí o efektivnějším hospodaření společnosti.

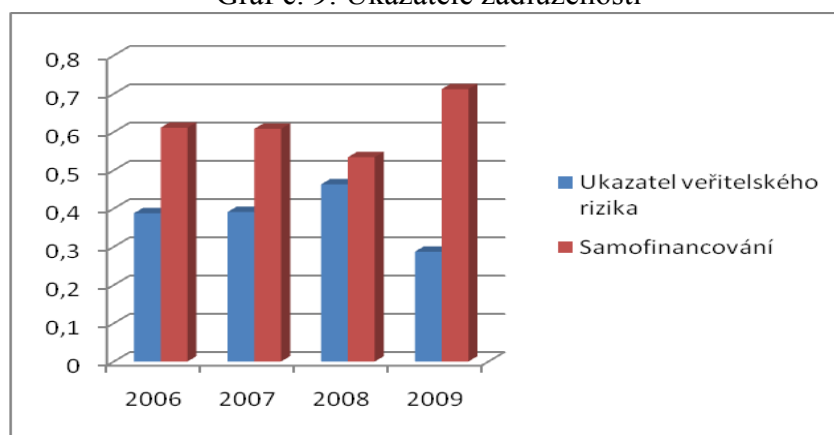
Na ukazatelích aktivity se přijaté provozní dotace v přímém důsledku nijak neprojeví. Nemají přímý dopad na tržby, zásoby ani pohledávky. Dotačními prostředky lze však nepřímo ovlivnit celková aktiva. Při získání investiční dotace podnik investuje do nových budov, technického zhodnocení či nákupu hmotného majetku (zemědělské techniky), a tím zvyšuje sumu celkových aktiv.

Zadluženost

Tabulka č. 12: UKAZATELE ZADLUŽENOSTI				
	2006	2007	2008	2009
Ukazatel věřitelského rizika	0,3876	0,391	0,4634	0,2872
Samofinancování	0,6114	0,6084	0,5343	0,7121

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 9: Ukazatele zadluženosti

Zdroj: vlastní zpracování

Ukazatelé zadluženosti slouží k porovnání firem z hlediska velikosti cizího kapitálu. Majitelé firem upřednostňují vyšší zadluženost (cizí kapitál je levnější), věřitelé přirozeně preferují nižší zadluženost firmy (nižší riziko, že o své peníze přijdou).

Ukazatel věřitelského rizika má od roku 2006 do roku 2008 rostoucí tendenci – z 39 % na 46 %, což je negativní trend. Vzhledem k tomu, že doporučená hodnota je 50 % a ta nebyla překročena, nejsou vykázané hodnoty nijak alarmující. K výraznému obratu však dochází v roce 2009, kdy ukazatel věřitelského rizika vykazuje již jen 28 %. Zásadní vliv na tento zlom mělo snížení cizích zdrojů zhruba o 8 milionů Kč.

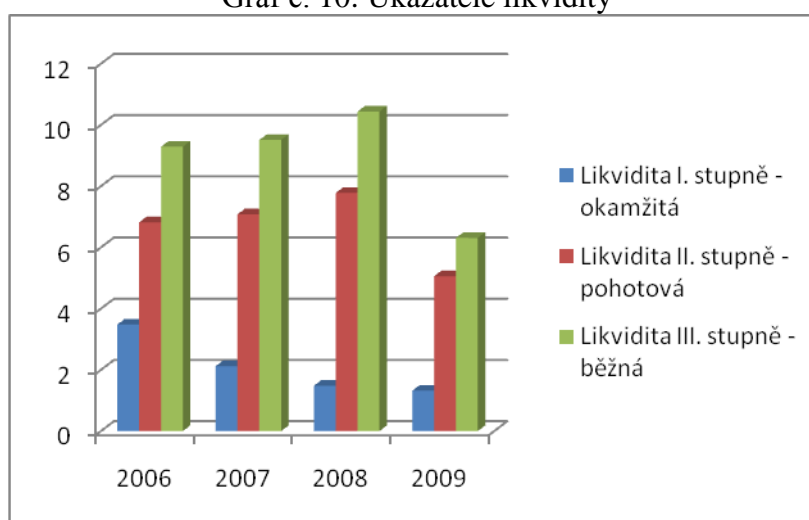
Ukazatel samofinancování je opakem ukazatele věřitelského rizika. Vzhledem k tomu, že uvedené hodnoty se pohybují od 61 % do 71 %, lze tvrdit, že podnik je dlouhodobě charakterizován finanční stabilitou a samostatností. Hodnoty ukazatele pod 50 % napovídají příznivou finanční situací a lze z ní soudit, že podnik dosahuje dostatečně velký zisk.

Likvidita

Tabulka č. 13: UKAZATELE LIKVIDITY				
	2006	2007	2008	2009
Likvidita I. stupně - okamžitá	3,48	2,12	1,48	1,32
Likvidita II. stupně - pohotová	6,82	7,08	7,78	5,06
Likvidita III. stupně - běžná	9,29	9,51	10,44	6,31

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 10: Ukazatele likvidity

Zdroj: vlastní zpracování

Likvidita je ukazatel, který vyjadřuje schopnost společnosti uhradit své krátkodobé závazky. Pro úhradu těchto závazků může být použit finanční majetek (peníze v pokladně či bance, krátkodobé cenné papíry) – likvidita okamžitá. Nebo mohou být použita oběžná aktiva oproštěná o zásoby – likvidita pohotová. Posledním zdrojem krytí krátkodobých závazků pak mohou být celková oběžná aktiva – likvidita běžná. Ukazatele likvidity u analyzovaného podniku jsou značně nadprůměrné. Ani v jednom stupni likvidita nedosahuje doporučených hodnot. Okamžitá likvidita by se měla pohybovat v rozmezí 0,5 – 0,2, pohotová likvidita od 1,2 do 0,7 a běžná likvidita by měla dosahovat hodnot 2,5 – 2,0. Nestandardní výsledky analýzy likvidity jsou způsobeny především velkým množstvím finančních prostředků na běžných účtech v bankách. Tyto volné peněžní prostředky by měly být co nejdříve investovány s vyšší výnosovou měrou, než jaké je dosahováno na běžných bankovních účtech.

8 Závěr

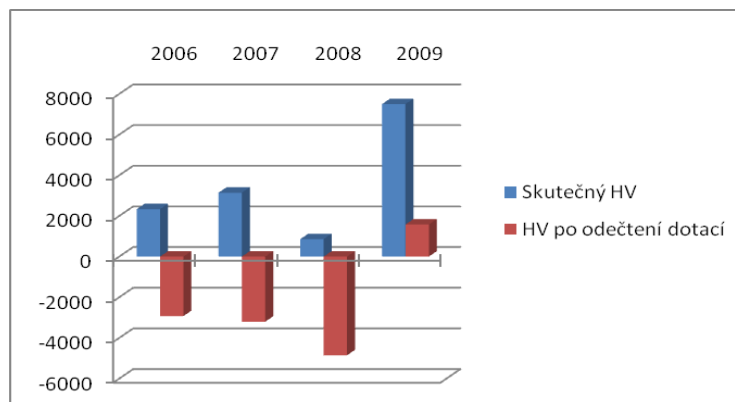
Tato bakalářská práce má za úkol dva cíle. Definovat a vysvětlit základní pojmy v oblasti čerpání dotací, popsat druhy dotačních titulů a poskytnout přehled o základních dotačních nástrojích, kterými je zemědělská sféra v ČR podporována ať již ze zdrojů Evropské unie či zdrojů národních. Druhým cílem je prokázat vliv čerpaných dotací na hospodaření konkrétního zemědělského podniku. Pro prokázání vlivu dotací byla použita metoda finanční analýzy a vybraných poměrových ukazatelů.

Finanční analýze byl podroben jihomoravský zemědělský podnik AGRO PODLUŽAN a. s. hospodařící na 867,29 ha půdy, zabývající se výhradně rostlinnou výrobou. Provedenou finanční analýzou především poměrových ukazatelů rentability bylo prokázáno, že poskytnuté národní i evropské dotace mají podstatný vliv na hospodaření podniku. Pro názorné prokázání tohoto efektu byly hodnoceny dvě varianty. První varianta je skutečnost, tj. podnik čerpající dotace a druhá, modelová varianta, tj. tentýž podnik, jehož podnikání není dotováno finančními prostředky. Vliv absence dotací je jasně zřetelný na vývoji hospodářského výsledku společnosti. V případě, kdyby podnik nepobíral dotační prostředky, hospodařil by se ztrátou nebo jen s velmi malým ziskem, jak je prokázáno v níže uvedené tabulce, a to ve všech sledovaných obdobích.

Tabulka č. 14: Vývoj hospodářského výsledku				
	2006	2007	2008	2009
Skutečný HV	2335	3143	861	7503
HV po odečtení dotací	-2923	-3199	-4852	1581

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 11: Vývoj hospodářského výsledku

Zdroj: vlastní zpracování

Všechny analyzované ukazatele ROA, ROE i ROS měly ve sledovaném období rostoucí tendenci. S přihlédnutím k dosaženým hodnotám těchto ukazatelů můžeme konstatovat, že podnik AGRO PODLUŽAN a. s. dosahuje kladných výsledků. V případě nevyužití podpůrných dotačních prostředků by však podnikatelská realita tohoto podniku byla zcela odlišná. Z toho vyplývá, že v současné době zemědělské podniky nejsou schopny financovat svou činnost pouze z vlastních zdrojů či výkonů a jsou zcela závislé na dotační politice daného státu.

Na ostatní poměrové ukazatele (aktivity, likvidity a zadluženosti) má čerpání dotací většinou nepřímý vliv. Analýza těchto ukazatelů je provedena pouze v jejich časovém vývoji během sledovaného období. Nejproblematictější z ukazatelů aktivity je doba obratu pohledávek. Podnik vykazuje příliš mnoho pohledávek po splatnosti. Je nutné nastavit účinný systém řízení a vymáhání pohledávek, neboť v současné době v nich vázne příliš mnoho finančních prostředků, které by mohly být investovány mnohem efektivněji.

Naopak zcela na opačném pólu pak stojí ukazatele zadluženosti. Jejich hodnoty vypovídají o malém věřitelském zadlužení a velké schopnosti financovat své podnikatelské aktivity z vlastních zdrojů. Podnik by měl rovnoměrněji rozvrhnout využití vlastního a cizího kapitálu a zvážit, zda by pro rozvoj podniku nebylo

přínosnější vydělané finanční prostředky investovat do pořízení nových investic či modernizace podniku, než neustále zvyšovat vlastní zdroje.

Zemědělský podnik musí v dnešní nepříznivé době čelit mnoha úskalím: povětrnostním podmínkám, zdražování vstupů zejména hnojiv a pesticidů, nejednotnému postavení na trhu v rámci Evropské unie, konkurenčnímu prostředí a hlavně velkým nepředvídatelným výkyvům v cenách zemědělských komodit. Všechna tato negativa by měla alespoň částečně vykompenzovat dotační podpora. Hlavní směr, kterým by se měly zemědělské podniky ubírat je složitější, ale ve svém výsledku postihuje komplexní rozvoj venkovských oblastí. Jedná se především o propojení aktivit zemědělských podniků, obcí a dalších venkovských subjektů, které může přinést zajímavé doplňkové finanční zdroje a zvýšení prosperity nejen zemědělských podniků, ale všech subjektů působících ve venkovských oblastech.

9 Summary

The overview of received subsidy resources and financial analysis were applied on the case of the South Moravian company Agro Podlužan, farming on 867,29 hectares of land and being exclusively active in the crop production. An analysis of subsidy resources drawn between the years 2006 and 2009 is provided in the paper. Further financial analysis of the company was executed in order to show the impact of subsidy drawing on the company's economic situation. The financial analysis and especially the profitability indicators has clearly proven that the received national as well as European subsidies have significant impact on the company's economic situation and its management. To illustrate this effect, two cases were evaluated. In the first case, the respective company was analyzed while drawing subsidies. In the second model case, the same company was analyzed in a situation without having the possibility to draw any subsidies. The impact of not having the chance to receive subsidies is clearly observable on the operating results of the company. In case the company would not receive any subsidies, it would suffer loss or earn only a very small profit.

All analyzed indicators, ROA, ROE and ROS, were increasing steadily in the studied period. Taking these results into consideration, we can state that Agro Podlužan has clearly positive economic results. However, in case of missing possibility to draw subsidies, the economic situation of this company would be totally different. These findings strongly support our hypothesis, that agricultural companies today are not able to finance their own activity purely from their own resources and are completely dependent on the governmental subsidy policy.

Other performance indicators (liquidity, debt ratios etc.) are affected mostly indirectly by the subsidy drawing. Their analysis was not carried out on the model situation, where the economic calculations were cleared of all financial resources received through the subsidy programs. However, an analysis was carried out for the period from 2006 to 2009.

10 Přehled použité literatury

1. KOUŘILOVÁ, J., PŠENÍČEK, J., KOPTA, D. Dotace v zemědělství z hlediska komplexního pohledu a s přihlédnutím k ekologickému zemědělství. Brno: Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 2009. 5 – 6 s. ISBN 978-80-7204-637-9
2. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR [online], Dostupné na <http://eagri.cz>
3. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR, Praktická příručka pro žadatele, ISBN 978-80-7084-960-6
4. Nařízení vlády č. 144/2005 Sb. o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy
5. Nařízení vlády č. 242/2004 Sb. o provádění agroenvironmentálních opatření
6. VALACH, J. a kolektiv: Finanční řízení podniku, EKOPRESS, 1999
7. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
8. Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství
9. Zpravodaj Mze 3/2010 z 28. 7. 2010 [online], Dostupný na: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6439645>

Seznam grafů:

- Graf č. 1: Struktura zemědělské půdy v roce 2007
- Graf č. 2: Podíl zemědělské půdy na celkové rozloze v ČR
- Graf č. 3: Struktura zemědělské půdy v podniku v roce 2009
- Graf č. 4: Vývoj výsledku hospodaření
- Graf č. 5: Vývoj ROA v letech 2006 – 2009
- Graf č. 6: Vývoj ROE v letech 2006 - 2009
- Graf č. 7: Vývoj ROS v letech 2006 – 2009
- Graf č. 8: Ukazatele aktivity
- Graf č. 9: Ukazatele zadluženosti
- Graf č. 10: Ukazatele likvidity
- Graf č. 11: Vývoj hospodářského výsledku

Seznam obrázků:

- Obrázek 1: Vymezení LFA v rámci ČR

Seznam tabulek:

- Tabulka č. 1: Stav čerpání finančních prostředků k 30. 9. 2010
- Tabulka č. 2: Personální a mzdová struktura podniku
- Tabulka č. 3: Vývoj majetkové struktury podniku
- Tabulka č. 4: Vývoj kapitálové struktury podniku
- Tabulka č. 5: Struktura pěstovaných plodin a jejich průměrný výnos
- Tabulka č. 6: Vývoj výsledku hospodaření
- Tabulka č. 7: Struktura přijatých provozních dotací v letech 2006 - 2009
- Tabulka č. 8: Rentabilita celkového kapitálu – ROA
- Tabulka č. 9: Rentabilita vlastního kapitálu – ROE
- Tabulka č. 10: Rentabilita tržeb – ROS
- Tabulka č. 11: Ukazatele aktivity
- Tabulka č. 12: Ukazatele zadluženosti
- Tabulka č. 13: Ukazatele likvidity
- Tabulka č. 14: Vývoj hospodářského výsledku

11 Přílohy

- Rozvaha 2006
- Rozvaha 2007
- Rozvaha 2008
- Rozvaha 2009
- Výkaz zisků a ztrát 2006
- Výkaz zisků a ztrát 2007
- Výkaz zisků a ztrát 2008
- Výkaz zisků a ztrát 2009